

Geschiedenis

**Faculteit der Letteren
Vrije Universiteit Amsterdam**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q319

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Geschiedenis en masteropleiding Geschiedenis van de Vrije Universiteit Amsterdam.....	5
Administratieve gegevens van de opleiding	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	5
Samenstelling van de commissie	6
Werkwijze van de commissie.....	7
Samenvattend oordeel van de commissie.....	10
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	15
Bijlagen.....	31
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie	33
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	37
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	43
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	45
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	55
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	61
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	63
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	73

Dit rapport is vastgesteld op 23-01-2014.

Rapport over de bacheloropleiding Geschiedenis en de masteropleiding Geschiedenis van de Vrije Universiteit Amsterdam

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Geschiedenis

Naam van de opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	56034
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie:	Amsterdam
Variant:	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Geschiedenis

Naam van de opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	66034
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Global & Local, Cultuur & Macht
Locatie:	Amsterdam
Variant:	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Geschiedenis, Internationale Betrekkingen en Europese Studies aan de Faculteit der Letteren van de Vrije Universiteit Amsterdam vond plaats op 14 en 15 mei 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Vrije Universiteit Amsterdam
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	aangevraagd

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De commissie voor de clusterbeoordeling Geschiedenis, Internationale Betrekkingen en Europese Studies is samengesteld uit totaal acht commissieleden:

- Prof. dr. Marjan Schwegman (voorzitter), hoogleraar Politiek en Cultuur in de lange twintigste eeuw, Universiteit Utrecht en directeur NIOD;
- Harmen Bredeveld MSc., student bacheloropleiding Geschiedenis, Universiteit Leiden;
- Prof. dr. Luc François, hoogleraar Contemporaine Geschiedenis en oud-directeur Onderwijsaangelegenheden, Universiteit Gent;
- Dr. Amanda Kluvel, universitair hoofddocent en opleidingsdirecteur bachelor Cultuurwetenschappen / Arts & Culture, Universiteit Maastricht;
- Prof. dr. Jan Orbie, universitair hoofddocent EU External Relations, Universiteit Gent;
- Anne Stickers, student bacheloropleiding Internationale Betrekkingen, Rijksuniversiteit Groningen;
- Dr. Ulrich Tiedau, senior lecturer in modern Low Countries history and society, University College London;
- Prof. Ingeborg Tömmel, emeritus hoogleraar International and European Politics, Universiteit van Osnabrück.

Prof. dr. Jan van Herwaarden, emeritus hoogleraar Middeleeuwse Geschiedenis van Erasmus Universiteit Rotterdam, trad op als referent van de commissie voor de vroegmoderne Geschiedenis. Hij heeft inhoudelijke bijdragen geleverd ter voorbereiding op de visitatiebezoeken van de opleidingen Geschiedenis van de Universiteit Leiden, de Radboud Universiteit Nijmegen, de Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam. Hij is niet betrokken geweest bij de oordeelsvorming van de commissie en de totstandkoming van de rapportages.

Voor ieder bezoek werd op basis van expertise en beschikbaarheid, en het voorkomen van eventuele belangenconflicten, een (sub)commissie samengesteld, bestaande uit zes commissieleden. Amanda Kluvel werd voor de bezoeken aan de Universiteit Maastricht en de Universiteit van Amsterdam vervangen door Ingeborg Tömmel. In plaats van Anne Stickers nam Harmen Bredeveld deel aan het bezoek aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Coördinator van de clustervisitatie Geschiedenis, IB en Europese Studies was drs. Trees Graas, medewerker van QANU. Zij trad eveneens op als secretaris tijdens het bezoek van de commissie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Muriel Jansen trad op als secretaris van de commissie tijdens de bezoeken aan Universiteit Leiden, de Radboud Universiteit Nijmegen, de Rijksuniversiteit Groningen, Universiteit Maastricht en Universiteit Utrecht. Bij de bezoeken aan de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit Amsterdam trad dr. ir. Hugo Verheul op als secretaris. Voor het rapport van de Universiteit Leiden heeft QANU-projectleider drs. Linda te Marvelde een bijdrage geleverd. QANU-projectleider drs. Melissa Frederik leverde bijdragen aan de rapporten van de Universiteit Utrecht en de Rijksuniversiteit Groningen.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

Op datum 18 oktober 2012 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd en werd het Domeinspecifieke Referentiekadere Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen besproken. Het Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 2.

Bij ontvangst van de kritische reflecties werden deze door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de kritische reflecties in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden. De commissieleden namen de kritische reflecties door en formuleerden vragen die aan de projectleider werden toegestuurd. De projectleider compileerde de vragen per onderwerp en/of gespreksgreemium. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de kritische reflecties lazen de commissieleden gezamenlijk minimaal vijftien scripties per opleiding.

Visitatiebezoeken

Tijdens de voorbereidende vergadering van ieder bezoek werd de visitatie concreet voorbereid en zijn afspraken gemaakt over de taakverdeling op grond van inhoudelijke expertise. De commissie wenst te benadrukken dat zij in haar geheel verantwoordelijk is voor de oordeelsvorming en het eindrapport.

Voorafgaand aan ieder bezoek maakte de projectleider een conceptprogramma voor de (dag)indeling van het bezoek. Dit concept werd in samenspraak tussen de voorzitter, de projectleider en de coördinator van de betreffende universiteit aangepast aan de specifieke situatie van de opleiding(en). Tijdens de bezoeken is gesproken met een (representatieve) vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, de afgestudeerden, de opleidingscommissie, en de examencommissie. Daarnaast werd per opleiding gesproken met student- en docentvertegenwoordigers van de beoordeelde opleidingen. Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaar gesproken en met kern-docenten en begeleiders uit de diverse disciplines binnen de te visiteren opleiding(en). Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie. Een overzicht van het programma met alle gesprekspartners is opgenomen als Bijlage 6 bij dit rapport.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft het laatste deel van het bezoek gebruikt voor een discussie over de beoordeling van de opleidingen en de voorbereiding op de mondelinge rapportage. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en eerste indrukken per opleiding.

De coördinator was aanwezig bij de eindvergadering van de bezoeken, enerzijds om de bevindingen van de voorgaande bezoeken in te brengen, en anderzijds om de commissie te attenderen op haar wijze van oordelen. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de coördinator en de tweede projectleider om de beoordelingen op elkaar af te stemmen.

Rapportages

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is dit aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden van het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam

Het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam vond plaats op 14 en 15 mei 2013 in Amsterdam. Het programma van het bezoek is te vinden in Bijlage 6 van dit rapport. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

De commissie die de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis van de Vrije Universiteit Amsterdam beoordeelde bestond uit:

- Prof. Luc François (plv. voorzitter), hoogleraar Contemporaine Geschiedenis en oud-directeur Onderwijsaanlegenheden Universiteit Gent;
- Prof. dr. Marjan Schwegman (voorzitter), hoogleraar Politiek en Cultuur in de lange twintigste eeuw, Universiteit Utrecht en directeur NIOD;
- Prof. dr. Jan Orbie, universitair hoofddocent EU External Relations, Universiteit Gent;
- Dr. Ulrich Tiedau, senior lecturer in modern Low Countries history and society, University College Londen;
- Dr. Amanda Kluvel, universitair hoofddocent en opleidingsdirecteur bachelor Cultuurwetenschappen / Arts & Culture, Universiteit Maastricht;
- Anne Stickers, student bacheloropleiding Internationale Betrekkingen, Rijksuniversiteit Groningen.

Prof. dr. Marjan Schwegman kon vanwege urgente verplichtingen niet aanwezig zijn bij de visitatie. Tijdens de visitatie heeft prof. Luc Francois als voorzitter opgetreden. De voorbereiding van de visitatie en het opstellen van de rapportage zijn wel gebeurd onder voorzitterschap van prof. dr. Schwegman.

De commissie werd ondersteund door dr.ir. Hugo Verheul.

Het College van Bestuur van de Vrije Universiteit Amsterdam en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hebben ingestemd met de samenstelling van de commissie voor de beoordeling van de twee genoemde opleidingen.

Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de coördinator en voorzitter van de visitatiecommissie 25 bachelorscripties en 25 masterscripties geselecteerd. De commissie heeft deze voorafgaand, tijdens en na de visitatie beoordeeld. De scripties werden gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en varianten (zie Bijlage 7).

Voor de visitatie heeft de commissie inzage gevraagd in de organisatie, de inhoud, de toetsing en de evaluatie van de volgende cursussen:

Bacheloropleiding

- Academische Vaardigheden (periode 1 en 2)
- Global History
- Culturele Bronnen PG + ICT (Major Contemporain)
- De Nederlandse Opstand (Major Middeleeuwen-Vroegmodern)

Masteropleiding

- Trajectvak Global & Local
- Klein Onderzoeksvak

Tijdens het bezoek bestudeerde de commissie de kwaliteit van het cursusmateriaal, de studentinformatie, de toetsen en de praktische onderwijsprogramma's van deze cursussen in detail.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (versie van november 2011) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Uitgangspunt van de beoordeling is 'voldoende', waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel 'voldoende' toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan.

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Geschiedenis, Internationale Betrekkingen en Europese Studies over de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis van de Vrije Universiteit Amsterdam. De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflecties, aanvullende informatie naar aanleiding van vooraf geformuleerde vragen van de commissie, informatie uit de gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde scripties, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar waren. De commissie heeft voor beide opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpuntenesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, concludeert de commissie dat beide opleidingen voldoen aan de eisen voor basiskwaliteit die een voorwaarde zijn voor heraccreditatie.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Geschiedenis

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

voldoende

De bacheloropleiding Geschiedenis beoogt studenten op te leiden tot kritisch denkende historici met een wetenschappelijke habitus, die zich weten te positioneren in het historische en maatschappelijke werkveld, en die in staat zijn door te stromen naar een aansluitende of verwante masteropleiding aan een Nederlandse of buitenlandse universiteit.

De opleiding biedt vier majoren aan, te weten Oude Geschiedenis, Middeleeuwen-Vroegmoderne Geschiedenis, Contemporaine Geschiedenis en Global History¹. Studenten maken in het eerste jaar kennis met alle majoren en kiezen daarna voor verdieping in twee ervan. Daarnaast schenkt de opleiding gerichte aandacht aan filosofie, theorie van de geschiedenis en historiografie.

De commissie heeft vastgesteld dat de eindtermen in voldoende mate geconcretiseerd zijn en een adequate reflectie zijn van het niveau en de wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding. De commissie is wel van oordeel dat de eindtermen van de opleiding kunnen profiteren van nadere concretisering op een aantal punten. De heldere profilering van de programma's op diachrone thema's zou ook in meer gespecificeerde eindtermen vervat kunnen worden.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

voldoende

Het huidige programma van de bacheloropleiding Geschiedenis (180 EC) bestaat uit een eerste jaar dat voor alle studenten gelijk is, met daarin vier vakinhoudelijke majorvakken, twee majoroverstijgende cursussen en een module academische vaardigheden. Van de vier majorvakken hebben er drie een chronologische opbouw en heeft één een meer thematisch karakter. De chronologische vakken leggen het accent vooral op de Westerse geschiedenis, terwijl het vak *Global History* ook gericht is op ontwikkelingen in Azië, Afrika en de beide Amerika's. In de majoroverstijgende cursus *Humanities* worden canonieke teksten uit alle periodes ingeleid, gelezen en besproken. Studenten leren hiermee in een vroege fase van de opleiding om te gaan met dergelijke basisteksten. In de minoroverstijgende cursus *Diachroon thema* hebben alle bij de opleiding betrokken leerstoelen gezamenlijk het thema 'Religie en

¹ Met ingang van collegejaar 2013-2014 is de opleiding van plan dit aanbod te wijzigen in twee programma's, te weten Global History en Politieke Geschiedenis en Cultuurgeschiedenis.

geweld' uitgewerkt. De module *Academische Vaardigheden* is gericht op het aanleren van een academische habitus binnen het vakgebied.

Het tweede en derde jaar bestaat uit een algemeen deel, een programma met een eerste en tweede major en een minorprogramma. Studenten kiezen twee majoren in jaar twee en drie, waarbij zij de eerste major afsluiten met een scriptie. Het totale aanbod bestaat uit vier majoren, te weten Oude Geschiedenis, Middeleeuwen-Vroegmoderne Geschiedenis, Contemporaine Geschiedenis, en Global History. Het algemene deel van het tweede en derde jaar wordt ingevuld met de modules *Filosofie, Theorie van de geschiedenis, en Historiografie*.

Met ingang van collegejaar 2013-2014 wordt het bachelorprogramma ingrijpend gewijzigd. De tweemajorenstructuur wordt opgeheven. In plaats daarvan verschuift het accent naar twee hoofdrichtingen: Global History en Politieke geschiedenis en cultuurgeschiedenis. Gerelateerd aan deze thema's kunnen studenten vervolgens kiezen voor drie interdisciplinaire specialisaties: e-Humanities, Erfgoed, of Empire, nations and people across borders.

De commissie heeft vastgesteld dat het curriculum in voldoende mate aansluit op de beoogde eindkwalificaties. Het huidige programma heeft herkenbare methodologische en vakinhoudelijke leerlijnen. Zowel thematisch als methodologisch is de verwevenheid van het onderwijs met het onderzoek van de docenten goed te noemen. De commissie is eveneens positief over de invoering van diachrone, thematische vakken in het curriculum, een ontwikkeling die met de invoering van het nieuwe curriculum nog verder versterkt zal worden.

De commissie is van mening dat de relatie tussen de eindtermen van de opleiding en de leerdoelen van de individuele vakken beter geëxpliciteerd moet worden. Daarnaast zou de opleiding stages en buitenlandverblijven pro-actiever en systematischer bij studenten onder de aandacht moeten brengen en faciliteren.

De rendementen van de bacheloropleiding zijn naar het oordeel van de commissie aan de lage kant. De opleiding heeft de afgelopen jaren al diverse maatregelen genomen om deze te verbeteren. Desondanks beveelt de commissie aan om op basis van concrete streefcijfers de rendementsverbetering de komende tijd krachtig ter hand te nemen. De studeerbaarheid van het programma is over het geheel genomen goed.

Het onderwijs van de bacheloropleiding wordt verzorgd door gemotiveerde en betrokken docenten. De commissie heeft geconstateerd dat studenten tevreden zijn over de docenten, maar is wel van mening dat het aandeel docenten met een BKO op het moment van de visitatie nog onvoldoende is. De opleidingsspecifieke kwaliteitszorg is vooralsnog onvoldoende duidelijk geborgd, wat een systematische en pro-actieve benadering van de onderwijskwaliteit in de weg staat. De commissie constateert wel dat er een duidelijke kwaliteitscultuur bestaat. De studiebegeleiding door de studieadviseur is adequaat.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

voldoende

De commissie heeft veel aandacht besteed aan de evaluatie van de kwaliteit van de toetsing. Het toetsmateriaal zelf is voldoende gevarieerd en sluit in grote lijnen aan bij de leerdoelen van de vakken. De commissie heeft ook vastgesteld dat de bestudeerde toetsen van voldoende niveau zijn en inhoudelijk aansluiten bij de leerdoelen van de vakken en de eindtermen van de opleidingen.

De transparantie van de beoordelingen verdient echter verbetering. Beoordelingsformulieren worden niet structureel gehanteerd, en zijn vaak zo summier in opzet en gebruik dat ze onvoldoende onderbouwing geven voor de beoordeling. Dit geldt ook voor de beoordeling van de afstudeerscripties. De commissie heeft daarnaast bij één vak in de bacheloropleiding opvallend grote verschillen geconstateerd in de beoordeling door verschillende docenten. De commissie vindt het van belang dat toetsen op transparante wijze worden beoordeeld, zodat studenten inzicht krijgen in hun vorderingen, en omdat toetsen een belangrijke indicator zijn voor de inhoudelijke en didactische kwaliteit van het aangeboden onderwijs.

De commissie heeft geconstateerd dat de kwaliteit van toetsing niet adequaat geborgd is. De examencommissie voert haar wettelijke taken op dit vlak nog niet naar behoren uit, en de recent ingestelde toetscommissie heeft nog geen helder plan van aanpak. Omdat de kwaliteit van de bestudeerde scripties wel goed is, beoordeelt de commissie deze standaard als geheel voldoende.

Algemeen eindoordeel

voldoende

Masteropleiding Geschiedenis

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

voldoende

De masteropleiding Geschiedenis beoogt afgestudeerden met gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht voor te bereiden op de wetenschapsbeoefening op het gebied van de geschiedenis. Daarnaast heeft de opleiding als doel om de academische vorming van studenten te bevorderen, in het bijzonder met betrekking tot zelfstandig wetenschappelijk handelen, wetenschappelijk communiceren in de eigen en ten minste één vreemde taal, en het hanteren van vakwetenschappelijke kennis in een bredere wijsgerige en maatschappelijke context. De masteropleiding kent twee afstudeertrajecten. Het traject Cultuur & Macht richt zich op gespecialiseerde kennis, vaardigheden en inzicht op het gebied van machtswerking, groepsvorming en betekenisgeving van de Oudheid tot nu. Daarnaast besteedt het traject bijzondere aandacht aan de betekenis van geschiedschrijving in het publieke domein en aan *e-Humanities*. Het traject Global & Local richt zich op de mondiale geschiedenis en de manier waarop mensen veranderingen beleven en beïnvloeden. Deze vraagstukken worden op interdisciplinaire wijze benaderd, veelal door middel van vergelijkende geschiedschrijving die betrekking heeft op verschillende delen van de wereld.

De commissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties in voldoende mate geconcretiseerd zijn en een adequate reflectie zijn van het niveau en de wetenschappelijke oriëntatie van de opleiding. De commissie is wel van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding kunnen profiteren van nadere concretisering op een aantal punten. De heldere profilering van de programma's op diachrone thema's zou ook in meer gespecificeerde eindtermen vervat kunnen worden.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

voldoende

De masteropleiding Geschiedenis (60 EC) kent twee trajecten: Cultuur & Macht en Global & Local. De trajecten worden ingeleid met een zogenoemd trajectvak. Daarnaast zijn er twee gezamenlijke onderzoeksvakken en een overkoepelend inhoudelijk vak genaamd *Theorie, Thema's en Trajecten*. Een vrije keuzeruimte en de afstudeerscriptie maken het programma compleet. Studenten kiezen zelf in overleg met de docent-begeleider, een onderwerp voor hun afstudeerscriptie dat past binnen één van de twee afstudeerrichtingen van de opleiding. In het kader van de afstudeerscriptie worden scriptiecolloquia georganiseerd.

De doelstelling van de masteropleiding om studenten op te leiden tot wetenschapsbeoefenaars in het vakgebied geschiedenis, wordt in het programma in voldoende mate gerealiseerd. De opleiding heeft - naast twee herkenbare afstudeerrichtingen - een gezamenlijk programma dat studenten zowel inhoudelijk als onderzoekstechnisch voldoende voorbereidt op het uitvoeren van een afstudeeronderzoek. De commissie is positief over de mate waarin het onderzoek van de staf is geïntegreerd in het programma. Studenten leveren in de afstudeerrichting en in de onderzoeksvakken een actieve bijdrage aan de onderzoeksprogramma's van de betrokken leerstoelen. Op deze wijze wordt de onderwijsvisie van de VU op herkenbare wijze gerealiseerd in het programma.

De commissie is van mening dat de relatie tussen de beoogde eindkwalificaties van de masteropleiding en de leerdoelen van de afzonderlijke vakken nader geëxpliciteerd moet worden. Daarnaast is de gemiddelde studieduur naar het oordeel van de commissie te hoog. Hoewel de studeerbaarheid van het programma voldoende is, beveelt de commissie aan om de rendementen de komende tijd op basis van concrete streefcijfers substantieel te verbeteren.

Het onderwijs van de masteropleiding wordt verzorgd door gemotiveerde en betrokken docenten. De commissie heeft geconstateerd dat studenten tevreden zijn over de docenten, maar is wel van mening dat het aandeel docenten met een BKO op het moment van de visitatie nog onvoldoende is. De opleidings specifieke kwaliteitszorg is vooralsnog onvoldoende duidelijk geborgd, wat een systematische en pro-actieve benadering van de onderwijskwaliteit in de weg staat. De commissie constateert wel dat er een duidelijke kwaliteitscultuur bestaat. De studiebegeleiding door de studieadviseur is adequaat.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

voldoende

De commissie heeft veel aandacht besteed aan de evaluatie van de kwaliteit van de toetsing. Het toetsmateriaal zelf is voldoende gevarieerd en sluit in grote lijnen aan bij de leerdoelen van de vakken. De commissie heeft ook vastgesteld dat de bestudeerde werkstukken van voldoende niveau zijn en inhoudelijk aansluiten bij de leerdoelen van de vakken en de eindtermen van de opleidingen.

De transparantie van de beoordelingen verdient echter verbetering. Beoordelingsformulieren worden ten tijde van de visitatie niet structureel gehanteerd, en zijn vaak zo summier in opzet en gebruik dat ze onvoldoende onderbouwing geven voor de beoordeling. Dit geldt ook voor de beoordeling van de afstudeerscripties.

De commissie heeft geconstateerd dat de kwaliteit van toetsing niet adequaat geborgd is. De examencommissie voert haar wettelijke taken op dit vlak nog niet naar behoren uit, en de recent ingestelde toetscommissie heeft nog geen helder plan van aanpak. Omdat de kwaliteit van de bestudeerde scripties aan de maat is, oordeelt de commissie deze standaard als geheel voldoende.

Algemeen eindoordeel

voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

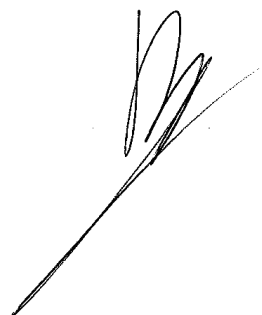
Bacheloropleiding Geschiedenis:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Masteropleiding Geschiedenis:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

Datum: 23-01-2014

Prof. dr. Marjan Schwegman

dr.ir. Hugo Verheul

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

De opleidingen Geschiedenis van de Vrije Universiteit Amsterdam worden verzorgd door de Faculteit der Letteren. De voorgenomen wijzigingen in het aanbod van bacheloropleidingen, die de faculteit per 1 september 2013 wil realiseren, hebben geen gevolgen voor de bacheloropleiding Geschiedenis. Deze blijft ongewijzigd als zelfstandige opleiding aangeboden. Dit geldt ook voor de masteropleiding Geschiedenis. Wel zijn in het kader van de landelijke invoering van de brede masterlabels in 2011 de specialisaties eenduidig gepositioneerd als afstudeerrichtingen van de masteropleiding Geschiedenis.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Het Disciplineoverleg Letteren en Geschiedenis heeft een domeinspecifiek referentiekader vastgesteld voor de onderwijsvisiteatie Geschiedenis, Internationale Betrekkingen en Europese Studies 2012-2013. De geschiedenisopleidingen van de Vrije Universiteit Amsterdam profileren zich daarbinnen met een sterke gerichtheid op mondiale historische ontwikkelingen, met inbegrip van de geschiedenis van het Europese kolonialisme, dekolonisatie en de impact daarvan op de huidige mondiale verhoudingen. Daarnaast onderscheiden de opleidingen zich door een thematische, interdisciplinaire benadering, die tot stand komt dankzij de kleinschaligheid van de opleiding en de intensieve samenwerking tussen de verschillende leerstoelgroepen.

De bacheloropleiding Geschiedenis beoogt studenten op te leiden tot kritisch denkende historici met een wetenschappelijke habitus, die zich weten te positioneren in het historische en maatschappelijke werkveld, en in staat zijn door te stromen naar een aansluitende of verwante masteropleiding aan een Nederlandse of buitenlandse universiteit. De opleiding biedt hiertoe vier majoren aan, te weten Oude Geschiedenis, Middeleeuwen-Vroegmoderne Geschiedenis, Contemporaine Geschiedenis en Global History². Studenten maken in het eerste jaar kennis met alle majoren en kiezen daarna voor verdieping in twee ervan. Daarnaast schenkt de opleiding gerichte aandacht aan filosofie, theorie van de geschiedenis en historiografie.

De masteropleiding Geschiedenis beoogt afgestudeerden met gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht voor te bereiden op de wetenschapsbeoefening op het gebied van de geschiedenis. Daarnaast heeft de opleiding als doel om de academische vorming van studenten te bevorderen, in het bijzonder met betrekking tot zelfstandig wetenschappelijk handelen, wetenschappelijk communiceren in de eigen en ten minste één vreemde taal, en het

² Met ingang van collegejaar 2013-2014 is de opleiding van plan dit aanbod te wijzigen in twee programma's, te weten Global History en Politieke geschiedenis en cultuurgeschiedens.

hanteren van vakwetenschappelijke kennis in een bredere wijsgerige en maatschappelijke context. De masteropleiding kent twee afstudeertrajecten. Het traject Cultuur & Macht richt zich op gespecialiseerde kennis, vaardigheden en inzicht op het gebied van machtswerking, groepsvorming en betekenisgeving van de Oudheid tot nu. Daarnaast besteedt het traject bijzondere aandacht aan de betekenis van geschiedschrijving in het publieke domein en aan *e-Humanities*. Het traject Global & Local richt zich op de mondiale geschiedenis en de manier waarop mensen veranderingen beleven en beïnvloeden. Deze vraagstukken worden op interdisciplinaire wijze benaderd, veelal door middel van vergelijkende geschiedschrijving die betrekking heeft op verschillende delen van de wereld en met inbegrip van een antropologische benadering van historische processen en situaties.

De commissie heeft vastgesteld dat de eindtermen van zowel de bachelor- als de masteropleiding geschiedenis passen binnen het Domeinspecifieke Referentiekader, en dat zij qua ambitieniveau voldoen aan de internationale maatstaven voor academische bachelor- en masteropleidingen in de geschiedenis. Wel is de commissie van mening dat de eindtermen weinig onderscheidend zijn en niet de inhoudelijke keuzes reflecteren die in de programma's wel degelijk te vinden zijn. De wetenschappelijke oriëntatie van de opleidingen is voldoende geadresseerd in de eindtermen. Afgestudeerden aan de bacheloropleiding moeten "zelfstandig een onderzoek van beperkte omvang naar een bepaald historisch probleem kunnen verrichten". De masteropleiding heeft als doelstelling om studenten voor te bereiden op wetenschapsbeoefening binnen het gebied van de geschiedenis.

De commissie heeft met waardering kennis genomen van het nieuwe programma van de bacheloropleiding, dat vanaf collegejaar 2013-2014 ingevoerd zal worden. De diachrone, thematische aanpak waarmee de opleiding zich wil profileren is hierin nog duidelijker herkenbaar. In deze aanpak wordt de geschiedenis niet gedoceerd als een chronologische opeenvolging van gebeurtenissen, maar als een verzameling thema's die geïllustreerd worden met historische ontwikkelingen uit verschillende tijdvakken. De commissie vindt de keuze voor dit profiel legitiem en onderscheidend, en beveelt aan om de eindtermen van de bacheloropleiding zo aan te passen dat zij het nieuwe profiel ook weergeven. Met het nieuwe bachelorprogramma wordt ook de tweemajorenstructuur van het huidige programma opgeheven. Hiermee komt de opleiding eveneens tegemoet aan de waarschuwing van de visitatiecommissie uit 2007, die meende dat die structuur een belemmering zou kunnen vormen voor een heldere profilering van de opleiding omdat studenten geen duidelijke specialisatie kiezen.

Ook voor de masteropleiding beveelt de commissie aan om enkele van de eindtermen te herformuleren opdat zij recht doen aan de thematische profilering van het programma. De commissie stelt vast dat de instroom in de masteropleiding beperkt is, zowel van studenten uit de eigen bacheloropleiding als van studenten van andere universiteiten. Gesprekken met studenten en alumni wezen uit dat vaak wordt gekozen voor meer gespecialiseerde masterprogramma's met een duidelijker identiteit. De commissie is van mening dat de mogelijkheden voor externe profilering van het huidige programma niet ten volle benut worden. Herziening van enkele eindtermen ziet de commissie als een belangrijke stap hierin.

De commissie heeft ook de facultaire eindtermen bestudeerd en besproken met het opleidingsmanagement en de docenten. De commissie constateert dat de relatie tussen de facultaire en de opleidingsspecifieke eindtermen niet duidelijk is. De facultaire eindtermen zijn naar het oordeel van de commissie moeilijk toetsbaar, en lijken eerder als algemene didactische uitgangspunten gehanteerd te worden dan als leidraad voor het formuleren van opleidingsspecifieke eindtermen. Hoewel de commissie het niet noodzakelijk acht dat de

facultaire eindtermen eenduidig geoperationaliseerd worden in de eindtermen van de opleiding, verdient het wel aanbeveling de relatie tussen beide te expliciteren.

In de kritische reflecties van de opleidingen en in gesprekken met docenten, studenten en het opleidingsmanagement is naar het oordeel van de commissie terecht geconstateerd dat de opleidingen de contacten met alumni en het werkveld nog onvoldoende benutten bij de ontwikkeling van het profiel en de eindtermen van de opleidingen. Uit gesprekken met (master)alumni blijkt dat zij graag bereid zijn om hieraan bij te dragen. Ook de goede contacten die de opleidingen onderhouden met onder meer de erfgoedsector kunnen beter benut worden dan nu het geval is. In zijn algemeenheid beveelt de commissie aan dat de opleidingen systematische contacten gaat onderhouden met alumni en werkveld op het gebied van het profiel van de opleidingen en de eindtermen. Dit ligt ook in het verlengde van de versterkte aandacht die in de programma's wordt besteed aan de maatschappelijke rol en functie van historici. De commissie wijst er op dat het onderhouden van structurele relaties met alumni met gebruik van moderne sociale media, bijvoorbeeld LinkedIn, ook met beperkte financiële middelen goed mogelijk is.

Overwegingen

De commissie heeft vastgesteld dat de eindkwalificaties van zowel de bachelor- als de masteropleiding in voldoende mate geconcretiseerd zijn en een adequate reflectie zijn van het niveau en de wetenschappelijke oriëntatie van beide opleidingen. De commissie is wel van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleidingen kunnen profiteren van nadere concretisering op een aantal punten. De heldere profilering van de programma's op diachrone thema's zou ook in meer gespecificeerde eindtermen vervat kunnen worden.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

De commissie heeft de onderwijsprogramma's van beide opleidingen bestudeerd, inzage gehad in cursusmateriaal en notulen van relevante commissies, resultaten van onderwijsbeoordelingen en in de digitale leeromgeving Blackboard. In deze standaard wordt eerst een korte beschrijving gegeven van de onderwijsprogramma's en de didactische uitgangspunten die aan de programma's ten grondslag liggen. Vervolgens worden de bevindingen van de commissie weergegeven met betrekking tot de inhoud en opbouw van de programma's, de vertaling van de eindtermen in het onderwijs en het onderwijs in methodologie en academische vaardigheden. Tot slot wordt kort aandacht besteed aan de staf, de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg en studiebegeleiding.

1. Didactische uitgangspunten

Beide opleidingen Geschiedenis volgen de facultaire en universitaire onderwijsvisie van de Vrije Universiteit Amsterdam. Hierin worden faculteit en universiteit gezien als *community of learners*, die functioneert als gemeenschap voor wetenschappelijke kennisontwikkeling. Dat betekent dat studenten worden gezien als deelnemers aan het proces van kennisontwikkeling, die samen met docenten aan de oplossing van problemen werken, en zich daarbij vakinhoudelijke en methodologische kennis en vaardigheden eigen maken.

Deze uitgangspunten worden in de opleidingen vooral toegepast door de relatieve kleinschaligheid van de opleiding. De contacten tussen studenten onderling en tussen studenten en staf zijn hierdoor intensief, wat de vorming van een *community of learners* mogelijk maakt. Ook de afwisseling van verschillende werkvormen, zoals hoor- en werkcolleges, presentaties en seminars, draagt hiertoe bij. In de masteropleiding speelt bovendien het onderzoek van de docenten een grote rol. Studenten worden met activerende werkvormen geprikkeld om individueel of in groepen te participeren in onderzoek van de staf. Bij de behandeling van de onderwijsprogramma's wordt dit aspect nader toegelicht.

De commissie heeft geconstateerd dat deze onderwijsvisie wordt herkend door docenten en studenten. Studenten ervaren geringe afstand tot de docenten en hebben waardering voor de informele sfeer. Zij zijn positief over de manier waarop zij kunnen participeren in onderzoeksprojecten van docenten. De commissie heeft vastgesteld dat de gewenste *community of learners* voor wetenschappelijke kennisontwikkeling hiermee in voldoende mate wordt gerealiseerd.

2. Opbouw en samenhang onderwijsprogramma's

Bacheloropleiding Geschiedenis

Het huidige programma van de bacheloropleiding Geschiedenis (180 EC) bestaat uit een eerste jaar dat voor alle studenten gelijk is, met daarin vier vakinhoudelijke majorvakken, twee majoroverstijgende cursussen en een module academische vaardigheden. Van de vier

majorvakken hebben er drie een chronologische opbouw en heeft één een meer thematisch karakter. De chronologische vakken (ieder 9 EC) leggen het accent vooral op de Westerse geschiedenis, terwijl het vak *Global History* (9 EC) ook gericht is op ontwikkelingen in Azië, Afrika en de beide Amerika's. In de majoroverstijgende cursus *Humanities* (9 EC) worden canonieke teksten uit alle periodes ingeleid, gelezen en besproken. Studenten leren hiermee in een vroege fase van de opleiding om te gaan met dergelijke basisteksten. De minoroverstijgende cursus is *Diachronon thema* (9 EC). Hierin hebben alle bij de opleiding betrokken leerstoelen gezamenlijk het thema 'Religie en geweld' uitgewerkt. Studenten leren dit thema te behandelen vanuit verschillende perspectieven en met uiteenlopende methoden. Daarbij is er bijzondere aandacht voor de publiekshistorische dimensie. De module *Academische Vaardigheden* (6 EC) is gericht op het aanleren van een academische habitus binnen het vakgebied. Achtereenvolgens komen het zoeken en beoordelen van wetenschappelijke informatie, het mondeling verslag doen daarvan, en het schriftelijk verslag doen van een beperkt onderzoek aan bod.

Het tweede en derde jaar bestaat uit een algemeen deel in het tweede en derde jaar (18 EC) en een programma met een eerste en tweede major van 72 EC en een minorprogramma van 30 EC. Studenten kiezen twee majoren in jaar twee en drie, waarbij zij de eerste major afsluiten met een scriptie (9 EC). Het totale aanbod bestaat uit vier majoren, te weten Oude Geschiedenis, Middeleeuwen-Vroegmoderne Geschiedenis, Contemporaine Geschiedenis, en Global History. Het algemene deel van het tweede en derde jaar wordt ingevuld met de modules *Filosofie, Theorie van de geschiedenis, en Historiografie*.

Met ingang van collegejaar 2013-2014 wordt het bachelorprogramma ingrijpend gewijzigd. De tweemajorenstructuur wordt opgeheven. In plaats daarvan verschuift het accent naar twee hoofdrichtingen: Global History en Politieke geschiedenis en cultuurgeschiedenis. Gerelateerd aan deze thema's kunnen studenten vervolgens kiezen voor drie interdisciplinaire specialisaties: e-Humanities, Erfgoed, of Empire, nations and people across borders.

De commissie heeft de beschrijving in de kritische reflectie bestudeerd en een steekproef genomen van cursussen uit iedere leerlijn en uit ieder studiejaar. Van deze steekproef van cursussen heeft zij tijdens het bezoek inzage gekregen in al het cursusmateriaal: studiehandleidingen, literatuurlijsten, werkgroepopdrachten, toetsen met beoordelings sleutels en evaluatieresultaten. Daarnaast had zij toegang tot de digitale leeromgeving Blackboard, waar zij inzage had in het cursusmateriaal van alle cursussen binnen de opleiding. De commissie heeft met bachelorstudenten gesproken over de verschillende cursussen.

De commissie heeft uit gesprekken met studenten geconstateerd dat binnen de vakken in het eerste jaar en de majoroverstijgende vakken de 'interne' coherentie af en toe mist. Studenten geven aan dat de coördinatie tussen docenten die hetzelfde vak doceren beter zou kunnen. Ook de opbouw in moeilijkheidsgraad van de vakken die in de verschillende leerjaren aangeboden worden laat hier en daar te wensen over. Overziet de commissie het gehele programma, dan constateert ze dat het huidige programma studenten in voldoende mate in staat stelt om de beoogde eindkwalificaties te behalen. Het programma heeft herkenbare vakinhoudelijke en methodologische leerlijnen, en er is een duidelijke verbinding tussen de eindsctie en de vakinhoudelijke voorbereiding.

De koppeling tussen de leerdoelen van de individuele vakken en de eindtermen van de opleiding blijft naar het oordeel van de commissie echter te impliciet. De commissie heeft geen overzicht gevonden van de relatie tussen de eindtermen en de leerdoelen van de vakken, noch in de kritische reflectie, noch in de studiehandleiding. De commissie raadt aan om deze

relatie te expliciteren, met name omdat dit voor studenten een belangrijke oriëntatie op de studie vormt. Het visitatierapport uit 2007 concludeerde ook dat niet duidelijk is of en hoe het programma een toenemende moeilijkheidsgraad heeft. De commissie heeft moeten constateren dat deze waarneming nog steeds geldt doordat de koppeling tussen eindtermen van de opleiding en leerdoelen van de vakken niet expliciet gelegd wordt. De opleiding heeft enkele jaren geleden wel een 'kleine meetlat' ontwikkeld waarin de vakken zijn gekoppeld aan Dublin descriptor en de ontwikkeling van de complexiteit is behandeld. De resultaten van dit project zijn zichtbaar in de beschrijvingen van iedere module in de studiegids.

Onderwijs en onderzoek zijn naar het oordeel van de commissie voldoende verweven in het huidige curriculum. De module *Academische Vaardigheden* biedt voldoende voorbereiding op de uiteenlopende aspecten van geschiedkundig onderzoek, en ook in de majoren en de andere inhoudelijke vakken komen onderzoeksmatige aspecten voldoende aan bod.

De commissie heeft waardering voor de toenemende aandacht in het programma voor publieksgeschiedenis en de rol en positie van historici in de hedendaagse samenleving. Met name in de module *Diachroon Thema* wordt hier met gastcolleges en betrokkenheid van erfgoedinstellingen inhoud aan gegeven. Inhoudelijk is publieksgeschiedenis een relevant thema, en het draagt bij aan een betere voorbereiding van studenten op de arbeidsmarkt.

De commissie is eveneens positief over het bachelorprogramma dat met ingang van collegejaar 2013-2014 geïmplementeerd wordt. Het ontwerp van het nieuwe programma is transparanter dan dat van het huidige programma. Bovendien wordt de profilering op diachroon, thematisch onderwijs in het nieuwe programma consequent doorgevoerd. De commissie vindt dit een legitieme keuze die de mogelijkheid biedt tot verdere profilering op inhoudelijke thema's. Wel vraagt de commissie aandacht voor de organisatie van de ontwikkeling en uitvoering van de thematische modules. Gesprekken met studenten en docenten wezen uit dat het huidige vak *Diachroon Thema* te kampen had met opstartproblemen doordat de inbreng van de participerende docenten en leerstoelen onvoldoende gecoördineerd werd.

De commissie is verder tot de conclusie gekomen dat de opleiding nog te weinig aandacht besteedt aan de mogelijkheden voor stages en internationale (student)uitwisselingen. Gesprekken met docenten, studenten en het opleidingsmanagement wezen uit dat slechts een klein deel van de studenten een periode aan een buitenlandse universiteit studeert of een stageplaats heeft. Studenten gaven aan dat zij hier veel behoefte aan hebben en dat deze activiteiten een grote meerwaarde hebben voor hun vorming en hun positie op de arbeidsmarkt. Het realiseren van een stage of een buitenlandverblijf is op dit moment echter afhankelijk van het eigen initiatief van de student en de individuele netwerken van docenten. Hier moet de commissie constateren dat de opleiding de aanbeveling van de visitatie uit 2007 om meer aandacht te besteden aan internationalisering, onvoldoende heeft opgevolgd. De commissie beveelt aan dat de opleiding stages en buitenlandverblijven pro-actief en centraal gaat coördineren en op korte termijn voorlichtingsactiviteiten gaat organiseren over de mogelijkheden voor een buitenlandverblijf, zodat meer studenten gebruik kunnen maken van deze waardevolle mogelijkheden.

Masteropleiding Geschiedenis

De masteropleiding Geschiedenis heeft een omvang van 60 EC en kent twee trajecten: Cultuur & Macht en Global & Local. De trajecten hebben een gemeenschappelijk programma van 9 EC. De trajecten worden ingeleid met een trajectvak van 6 EC. Daarnaast zijn er twee gezamenlijke onderzoeksvakken. Het groot onderzoeksvak (9 EC) is gericht op de

ontwikkeling van de eigen onderzoeksvaardigheden van de student. In het vak wordt gebruik gemaakt van primaire bronnen, en de opdrachten sluiten inhoudelijk aan bij de trajecten. Het vak wordt afgesloten met een werkstuk met eigen bronnenanalyse. In het klein onderzoeksvak (6 EC) werkt de student aan een meer afgebakend thema dat in het verlengde ligt van lopend onderzoek van de betrokken leerstoelen.

Het overkoepelende inhoudelijk vak van de masteropleiding van 9 EC heet *Theorie, Thema's en Trajecten*. Hierin wordt het begrip 'modernisering' behandeld vanuit uiteenlopende sociaalwetenschappelijke benaderingen in de geschiedenis. Een vrije keuzeruimte van 12 EC en de afstudeerscriptie van 18 EC maken het programma compleet. Studenten kiezen zelf in overleg met de docent-begeleider een onderwerp voor hun afstudeerscriptie dat past binnen één van de twee afstudeerrichtingen van de opleiding. In het kader van de afstudeerscriptie worden scriptiecolloquia georganiseerd. Iedere student moet minimaal drie keer een colloquium bijwonen, en een keer een presentatie houden over zijn afstudeeronderzoek.

De commissie heeft ook voor de masteropleiding Geschiedenis de beschrijving in de kritische reflectie bestudeerd en van twee cursussen inzage gekregen in al het cursusmateriaal: studiehandleidingen, literatuurlijsten, werkgroepopdrachten, toetsen met beoordelingsleutels en evaluatieresultaten. Daarnaast had zij toegang tot de digitale leeromgeving Blackboard, waar zij inzage had in het cursusmateriaal van alle cursussen binnen de opleiding.

De commissie is van oordeel dat het masterprogramma een heldere structuur kent, waarin de interdisciplinaire, thematische aanpak die de opleiding voorstaat al is gerealiseerd. Het programma biedt voldoende inhoudelijke verdieping rondom de thema's van de twee afstudeerrichtingen. De onderzoeksvakken en de onderzoeksmatige behandeling van de inhoudelijke thema's stelt studenten bovendien in staat om zich goed voor te bereiden op het afstudeeronderzoek. Ook het afstudeeronderzoek zelf is voldoende gestructureerd door de verplichte deelname aan onderzoekscolloquia. De commissie concludeert dan ook dat het programma de student in staat stelt om de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

De commissie heeft waardering voor de toenemende aandacht die in het programma wordt besteed aan e-humanities: het gebruik van informatie- en communicatietechnologie voor historisch bronnenonderzoek. Met betrekking tot dit en andere thema's wordt goed gebruik gemaakt van de aan de universiteit aanwezige archieven en andere faciliteiten. Evenals bij de bacheloropleiding is de commissie bij de masteropleiding positief over de wijze waarop de opleiding zich profileert op de erfgoedsector en het thema publieksgeschiedenis, omdat dit voor studenten een belangrijk aandachtsgebied is in hun voorbereiding op de arbeidsmarkt.

Verder is de commissie net als voor de bacheloropleiding ook voor de masteropleiding van mening dat de mogelijkheden voor stages en buitenlandverblijven niet langer kunnen afhangen van het initiatief en de contacten van individuele studenten en stafleden. De commissie beveelt aan om voor deze zaken centrale coördinatie en voorlichting in te voeren.

3. Studeerbaarheid en studielast

De visitatiecommissie heeft kennis genomen van de rendementscijfers van de bachelor- en de masteropleiding Geschiedenis. Op basis hiervan zijn in de gesprekken met het opleidingsmanagement, docenten en studenten diverse aspecten aan de orde gekomen rond de studielast en studeerbaarheid van de programma's.

De commissie heeft vastgesteld dat de rendementen van de opleidingen aan de lage kant zijn. Dit geldt met name voor de masteropleiding, waar de gemiddelde studieduur in de periode

2007-2011 ruim 21 maanden bedroeg.³ Voor de bacheloropleiding geldt een gemiddelde studieduur van tussen de vier en vijf jaar.

De opleidingen hebben de afgelopen jaren verschillende maatregelen genomen om het studierendement te vergroten. In de masteropleiding zijn scriptiecolloquia ingevoerd om de vertraging bij het afstudeeronderzoek te minimaliseren. Voor het versnellen van het afstudeertraject in de bacheloropleiding zijn de onderzoekscolloquia en de scriptie gekoppeld. Daarnaast zijn in diverse vakken tussentijdse toetsen ingevoerd om de slagingskansen te vergroten. In 2011 is voor het bachelorprogramma een bindend studieadvies ingevoerd. Dit heeft geleid tot een aanzienlijke verlaging van het aantal herinschrijvers voor het tweede jaar; de effecten ervan op de rendementen in de hogere jaren zijn nog niet duidelijk. De commissie is positief over de invoering met ingang van volgend collegejaar van voor alle studenten verplichte gesprekken over de studievoortgang en planning.

De commissie heeft op basis van de beschikbare gegevens geconstateerd dat de lage rendementen niet veroorzaakt worden door onvoldoende contacturen. De contacturen per semester zijn naar het oordeel van de commissie namelijk voldoende.

Uit gesprekken met docenten en het opleidingsmanagement bleek dat de lage rendementen voor een belangrijk deel worden geweten aan factoren buiten de opleiding. Veel studenten hebben een bijbaan of andere verplichtingen naast hun studie, waardoor ze minder uren per week aan hun studie besteden. Voor met name de masterfase geldt dat veel studenten een extra stage lopen of bewust meer tijd steken in hun afstudeeropdracht om hun positie op de arbeidsmarkt te verbeteren. Hoewel de commissie dit plausibele verklaringen vindt, is zij van mening dat dit geen legitieme redenen zijn voor de opleidingen om de huidige rendementen te accepteren. De commissie onderschrijft dan ook de conclusie uit de kritische reflecties dat de rendementen van de bachelor- en masteropleiding te laag zijn, en beveelt aan om op basis van concrete streefcijfers aanvullende maatregelen te nemen om de rendementen te verhogen.

Gesprekken met studenten en alumni wezen uit dat zij de programma's in zijn algemeenheid goed studeerbaar vinden. Zij schatten in dat de programma's in principe binnen de nominale tijd af te ronden is, mits studenten 35 tot 40 uur per week aan de studie besteden. Ook zijn er geen duidelijke struikelvakken gemeld. Wel merkten studenten op dat de studielast in het eerste jaar van het bachelorprogramma onevenwichtig verdeeld is. De commissie beveelt dan ook aan om nader onderzoek te doen naar deze observatie en zo nodig maatregelen te nemen.

4. Staf

De commissie heeft vastgesteld dat de docenten onderwijs verzorgen dat in belangrijke mate aansluit bij hun onderzoeksexpertise. De inhoudelijke en methodologische thema's die in de opleidingen centraal staan, vormen ook belangrijke zwaartepunten in de onderzoeksprogramma's van de betrokken leerstoelen. Daarnaast heeft de commissie geconstateerd dat de staf een grote mate van betrokkenheid toont bij de opleidingen. Studenten blijken over het geheel genomen tevreden te zijn over de staf, zo is de commissie gebleken uit evaluaties en gesprekken met bachelor- en masterstudenten en alumni. Met name de toegankelijkheid van de staf en de informele sfeer worden door studenten hoog gewaardeerd. Hieruit blijkt dat de staf de kleinschaligheid van de opleiding benut en in staat is om het didactisch concept te realiseren.

De kleinschaligheid van de opleiding brengt naar het oordeel van de commissie wel risico's met zich mee ten aanzien van de werkdruk. De student-docentratio in de bacheloropleidingen

³ Er is een gewogen gemiddelde genomen van de cohorten 07/08 tot en met 10/11.

bedraagt 42,3:1, wat aan de hoge kant is, maar niet extreem hoog. De student-docentratio bedraagt in de masteropleiding 21,8:1 (inclusief de researchmaster). Het is de commissie gebleken dat onderwijsvernieuwingen en andere verandertrajecten voor een kleine staf relatief veel werk opleveren. Op basis van gesprekken met de docenten heeft de commissie ook geconcludeerd dat het sterk responsieve onderwijsmodel van de opleidingen relatief arbeidsintensief is.

De commissie vraagt aandacht voor het lage percentage docenten met een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) of een eerstegraads lesbevoegdheid. Momenteel heeft 30% van de onderwijsgevende staf een van deze kwalificaties. Uit de gesprekken met opleidingsmanagement en docenten heeft de commissie geen hoge urgentie kunnen waarnemen om dit percentage te verhogen. De commissie wijst erop dat didactische scholing van docenten een belangrijke factor is in de kwaliteit van het onderwijs, en beveelt daarom aan om op korte termijn een inhaaltraject op te starten om het aantal docenten met een BKO sterk te verhogen. De opleiding laat in haar reactie op bovenstaande bevinding weten dat het percentage staf met een BKO vanaf november 2013 55% bedraagt.

5. Opleidingsspecifieke kwaliteitszorg en studiebegeleiding

De bachelor- en masteropleiding hebben ieder een eigen opleidingscommissie (OC). Diverse aspecten van de onderwijskwaliteit worden hier besproken, zoals herzieningen van het programma, studentevaluaties en problemen rond individuele vakken en docenten. Cursussen worden structureel geëvalueerd door middel van vragenlijsten aan studenten die door het Onderwijscentrum van de VU worden geanalyseerd. De uitkomsten worden verstrekt aan de docenten van het desbetreffende vak, de OC, de verantwoordelijke leerstoelhouder en het afdelingshoofd. Ieder vak wordt tenminste een maal in de drie jaar geëvalueerd. Daarnaast worden vakken verzorgd door nieuwe docenten, nieuwe vakken en minder goed geëvalueerde vakken standaard geëvalueerd. Diverse aspecten rond de onderwijskwaliteit worden niet alleen in de OC besproken, maar ook in het afdelingsoverleg, vergaderingen van de betrokken leerstoelen en in de gesprekken tussen docent en leerstoelhouder.

De commissie heeft tijdens haar bezoek de notulen van beide opleidingscommissies bestudeerd en een gesprek gevoerd met docent- en studentleden van beide OC's. Ook in de gesprekken met docenten, studenten en het opleidingsmanagement is de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg aan de orde gekomen. Op basis hiervan is de commissie tot de conclusie gekomen dat de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg voornamelijk onvoldoende geborgd is in de organisatie en de processen van de opleidingen. Het functioneren van de OC's is naar het oordeel van de commissie te karakteriseren als ad hoc en reactief. Op basis van de notulen van beide OC's heeft de commissie geconstateerd dat zaken als vakevaluaties en klachten van studenten wel besproken worden, maar dat er niet altijd concrete afspraken worden gemaakt over terugkoppeling naar de verantwoordelijke docenten of leerstoelen, of over de opvolging in het algemeen. Een systematische werkwijze lijkt (ten tijde van de visitatie) te ontbreken.

De commissie heeft evenwel geconstateerd dat docenten, leerstoelhouders en het opleidingsmanagement in verschillende overlegstructuren wel aandacht besteden aan vakevaluaties en onderwijskwaliteit. In gesprekken zijn diverse voorbeelden genoemd van de manier waarop de onderwijskwaliteit wordt besproken in diverse overleggen en verbeteringen worden gerealiseerd op basis van geïdentificeerde problemen. De opleiding benut hier het kleinschalige karakter door onderwijskwaliteit in informele contacten te adresseren. De commissie is echter van mening dat deze modus operandi onvoldoende handvatten geeft om de kwaliteit van de opleidingen systematisch te evalueren en te verbeteren. De commissie beveelt daarom aan om op korte termijn de rol van de OC's ten opzichte van andere gremia

duidelijker te definiëren. Tevens dienen de opleidingen er zorg voor te dragen dat de OC's systematischer en pro-actiever kunnen functioneren. De commissie vindt het van belang dat de OC's bijvoorbeeld werkplannen opstellen, verbeterpunten vastleggen en de implementatie en effectiviteit hiervan evalueren, en ook aandacht besteden aan de curricula als geheel in samenhang met de eindtermen van de opleidingen.

De commissie heeft vastgesteld dat de studiebegeleiding van de opleidingen adequaat is. De studieadviseur speelt een centrale rol in de begeleiding van studenten. Studenten blijken positief te zijn over de toegankelijkheid van de studieadviseur. Gesprekken met studenten vinden plaats als er sprake is van studievertraging, op advies van docenten, of op eigen initiatief. De commissie is positief over de rol van de studieadviseur bij de implementatie en evaluatie van het bindend studieadvies (BSA). De studieadviseur adviseert de BSA-commissie bij verzoeken om uitstel, en heeft het initiatief genomen om een cursus studievaardigheden te ontwikkelen voor eerstejaarsstudenten. Naast de studieadviseur speelt studievereniging Merlijn ook een positieve rol bij de studiebegeleiding. Merlijn organiseert bijvoorbeeld voorlichtingsactiviteiten, gastlezingen en workshops tentamenvoorbereiding. De commissie heeft waardering voor deze activiteiten, maar is wel van mening dat deze activiteiten alleen als aanvullend moeten worden gezien. De opleidingen zelf zijn geheel verantwoordelijk voor zaken als studiebegeleiding, rendementen en contacten met het werkveld.

Overwegingen

Bacheloropleiding

De commissie heeft vastgesteld dat het curriculum van de bacheloropleiding in voldoende mate aansluit op de beoogde eindkwalificaties. Het huidige programma heeft herkenbare methodologische en vakinhoudelijke leerlijnen. Zowel thematisch als methodologisch is de verwevenheid van het onderwijs met het onderzoek van de docenten goed te noemen. De commissie is eveneens positief over de invoering van diachrone, thematische vakken in het curriculum, een ontwikkeling die met de invoering van het nieuwe curriculum komend collegejaar nog verder versterkt zal worden. De aandacht voor publieksgeschiedenis en *e-Humanities* wordt door de commissie gewaardeerd. Samen met de kleinschaligheid en de intensieve contacten tussen studenten en staf zorgt deze thematische aanpak ervoor dat de didactische visie van de VU, waarin studenten en docenten worden gezien als een *community of learners*, herkenbaar is in de opleiding.

De commissie is van mening dat de opleiding de interne coherentie binnen het brede aanbod van vakken beter zou kunnen monitoren door bijvoorbeeld de relatie tussen de eindtermen van de opleiding en de leerdoelen van de individuele vakken te expliciteren. Daarnaast zou de opleiding stages en buitenlandverblijven pro-actiever en systematischer bij studenten onder de aandacht moeten brengen en faciliteren.

De rendementen van de bacheloropleiding zijn naar het oordeel van de commissie aan de lage kant. Hoewel de studeerbaarheid van het programma over het geheel genomen goed is en de opleiding de afgelopen jaren diverse maatregelen heeft genomen om deze te verbeteren, beveelt de commissie aan om op basis van concrete streefcijfers de rendementsverbetering de komende tijd krachtig ter hand te nemen.

Masteropleiding

De doelstelling van de masteropleiding om studenten op te leiden tot wetenschapsbeoefening in het vakgebied geschiedenis, wordt door het programma in voldoende mate gerealiseerd. De opleiding heeft - naast twee herkenbare afstudeerrichtingen - een gezamenlijk programma dat

studenten zowel inhoudelijk als onderzoekstechnisch voldoende voorbereidt op het uitvoeren van een afstudeeronderzoek. De commissie is positief over de mate waarin het onderzoek van de staf is geïntegreerd in het programma. Studenten leveren in hun programma en in de onderzoeksvakken een actieve bijdrage aan de onderzoeksprogramma's van de betrokken leerstoelen. Op deze wijze wordt de onderwijsvisie van de VU op herkenbare wijze in het programma gerealiseerd.

De commissie is van mening dat de relatie tussen de beoogde eindkwalificaties van de masteropleiding en de leerdoelen van de afzonderlijke vakken nader geëxpliciteerd moet worden. Daarnaast is de gemiddelde studieduur naar het oordeel van de commissie te hoog. Hoewel de studeerbaarheid van het programma voldoende is, en de opleiding al een aantal positieve maatregelen heeft genomen, zoals de invoering van het scriptiecolloquium, beveelt de commissie aan dat de opleiding meer ambitie toont om de rendementen de komende tijd te verbeteren. Hierbij is het van belang dat de opleiding de faculteitsbrede streefcijfers beter bekend maakt en (indien nodig) aanvullende maatregelen neemt om die te behalen.

Bachelor- en masteropleiding

Het onderwijs van zowel de bachelor- als de masteropleiding wordt verzorgd door gemotiveerde en betrokken docenten. De commissie heeft geconstateerd dat studenten tevreden zijn over de docenten, maar is wel van mening dat het aandeel docenten met een BKO ten tijde van de visitatie nog onvoldoende is.

De formele opleidingsspecifieke kwaliteitszorg is vooralsnog onvoldoende geborgd, wat een duidelijke, systematische en pro-actieve benadering van de onderwijskwaliteit in de weg staat. Wel heeft de commissie vastgesteld dat er een kwaliteitscultuur bestaat. Deze is naar het oordeel van de commissie echter informeel en op bepaalde punten te reactief. De studiebegeleiding door de studieadviseur is adequaat.

De commissie heeft vastgesteld dat de kwaliteit van beide programma's voldoende is en dat de eindtermen in voldoende mate zijn vertaald in de programma's. Daarnaast stelt de commissie vast dat de staf beschikt over voldoende expertise om het onderwijs te verzorgen. Zij beoordeelt deze standaard voor beide opleidingen dan ook met een voldoende.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

1. Toetsing

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek het toetsbeleid, de procedures rondom toetsing en de toegepaste toetsvormen bestudeerd. Zij heeft hiertoe verschillende toetsmaterialen uit beide opleidingen ingezien, waaronder gemaakte toetsen, antwoordsleutels, beoordelingsformulieren en proeftentamens.

De toetsen van de bachelor- en de masteropleiding zijn naar het oordeel van de commissie voldoende gevarieerd. Per vak worden veelal meerdere toetsvormen gehanteerd, waaronder tentamens, werkstukken, tussentijdse opdrachten en mondelinge presentaties. Ook de participatie in werkcolleges en bij presentaties wordt meegewogen in de beoordeling van studenten. De commissie is van mening dat de toetsvormen in het algemeen goed aansluiten bij de leerdoelen en de vakinhoud van de vakken. De tentamens en opdrachten die de commissie heeft ingezien waren van voldoende niveau. De inhoud van de toetsen vormde een adequate representatie van het studiemateriaal en de leerdoelen van de vakken. Daarnaast is in de wijze van toetsing in de loop van het bachelorprogramma een ontwikkeling herkenbaar richting toenemende complexiteit en zelfstandigheid. De commissie vindt het daarnaast positief dat studenten voor de toetsen van verschillende vakken archiefonderzoek moeten doen.

Tijdens haar bezoek heeft de commissie geconstateerd dat de beoordeling van verschillende vakken weinig transparant is. De opleiding maakt in principe gebruik van beoordelingsmodellen, die de commissie ook heeft kunnen inzien. Ten tijde van de visitatie bleek dat van een aantal vakken wel toetsen aanwezig waren, maar geen beoordelingsmodellen. Navraag bij de docenten en het opleidingsmanagement wees uit dat inderdaad niet systematisch beoordelingsmodellen gehanteerd worden. Daar waar wel beoordelingsmodellen aanwezig waren, waren de modellen zelf en de feedback van de docenten doorgaans summier. De commissie adviseert de opleidingen om de mondelinge en schriftelijke feedback aan studenten goed vast te leggen om de transparantie van de beoordelingen te vergroten.

De beoordelingen van de docenten die de commissie heeft kunnen bestuderen, waren in bepaalde gevallen summier maar kwamen wel overeen met het oordeel van de commissieleden. Bij het vak *Academische vaardigheden* heeft de commissie een grote variatie vastgesteld in de beoordeling door docenten van verschillende werkgroepen: in dezelfde onderwijsperiode werd in de ene werkgroep 58% van de studenten met een onvoldoende beoordeeld, bij de andere werkgroep kreeg 17% een onvoldoende. De groepen werden willekeurig ingedeeld, dus de sterk uiteenlopende slagingspercentages kunnen wellicht niet verklaard worden uit een eventueel niveauverschil van de studenten. Gesprekken met docenten en opleidingsmanagement wezen uit dat dit probleem vooralsnog niet was opgemerkt, en een afdoende verklaring kon niet worden gegeven. Opgemerkt moet hierbij wel worden dat het hier een kleine groep studenten betreft, waardoor percentages ook bij

kleine absolute verschillen toch sterk uiteen kunnen lopen. De grote percentuele verschillen kunnen dus veroorzaakt worden door toeval.

Voor de beoordeling van de afstudeerscripties geldt ten tijde van de visitatie ook dat zowel in de bachelor- als in de masteropleiding nog niet systematisch gebruik gemaakt wordt van beoordelingsformulieren. De opleidingen erkennen dat hierin nog een slag gemaakt moet worden. Voor de bacheloropleiding geldt bovendien dat zeer recent opnieuw een tweede beoordelaar is ingevoerd. De commissie vindt dit een positieve ontwikkeling. Wel zet de commissie vraagtekens bij de wijze van selectie van de tweede lezer. Deze wordt langs informele weg door de eerste lezer aangewezen, bij enkele leerstoelen gebeurt dit in overleg met de student.. De commissie is van mening dat het voor de transparantie en objectiviteit van de beoordeling aan te bevelen is dat de tweede lezer door de examencommissie wordt benoemd.

De commissie komt op basis van bovenstaande bevindingen tot de conclusie dat de toetsing voor beide opleidingen als zodanig van voldoende kwaliteit is. De systematiek van beoordeling moet naar het oordeel van de commissie echter zorgvuldiger worden. De commissie beveelt aan dat op korte termijn voor alle toetsen beoordelingsformulieren worden gebruikt, en dat variaties in de beoordeling op pro-actieve wijze worden geadresseerd. In de huidige situatie is het systeem van beoordeling naar het oordeel van de commissie nog onvoldoende transparant.

2. Systeem van toetsing en examencommissie

Het systeem van toetsing van de opleidingen staat beschreven in de toetshandleiding en de Onderwijs- en Examenregeling. Hierin wordt informatie gegeven over toetsvormen, planning en herkansingsregelingen.

In de kritische reflecties staat beschreven hoe werkstukken zowel door docenten als door het geautomatiseerde systeem SafeAssign systematisch op plagiaat worden gecontroleerd. De commissie heeft echter op basis van de notulen geconstateerd dat in twee jaar tijd slechts één vermoeden van fraude op de agenda van de examencommissie heeft gestaan. De commissie beveelt de opleiding aan om het huidige fraude- en plagiaatbeleid consequent te handhaven.

De bacheloropleiding en de masteropleiding hebben ieder een eigen examencommissie. De commissie heeft uit de beschrijving in de kritische reflecties en de gesprekken tijdens het visitatiebezoek vastgesteld dat de examencommissies hun wettelijke taken nog niet naar behoren vervult. Er is een toetscommissie in het leven geroepen, die tot taak heeft de kwaliteit van de toetsing te evalueren. De toetscommissie is pas recent voor het eerst bijeengekomen en had ten tijde van de visitatie nog geen gelegenheid gehad om concrete activiteiten te ondernemen. Uit de notulen van de startvergadering en gesprekken met leden van de toets- en examencommissies heeft de visitatiecommissie moeten concluderen dat er nog geen eenduidig beeld bestaat over de werkzaamheden van de toetscommissie en de planning hiervan.

De commissie spreekt op basis van bovenstaande bevindingen haar bezorgdheid uit over de het systeem van toetsen van de bachelor- en masteropleiding Geschiedenis. De toetsen die de commissie heeft bestudeerd waren als zodanig van voldoende niveau. Het systeem van beoordeling vertoont ten tijde van de visitatie echter nog grote tekortkomingen, waardoor de commissie heeft moeten concluderen dat, ondanks dat het niveau voldoende gebleken is, het systeem te weinig waarborg biedt voor betrouwbare beoordelingen. De commissie is bovendien van mening dat de opleidingen eerder werk hadden moeten maken van het

toetsbeleid en de kwaliteitsborging van toetsen en examens. De commissie ziet het instellen van een toetscommissie als een belangrijke stap in de goede richting, maar is van mening dat het borgen van de toetskwaliteit met veel grotere urgentie en daadkracht ter hand moet worden genomen dan nu het geval is. Alleen dan kunnen de examencommissies binnen redelijke termijn haar taken naar behoren uitvoeren.

3. Gerealiseerde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Geschiedenis

Om het gerealiseerd eindniveau van de bachelorstudenten te beoordelen heeft de commissie voorafgaand aan het bezoek 15 bachelorscripties bestudeerd uit de studiejaar 2010-2011 en 2011-2012. De commissie heeft vastgesteld dat één scriptie niet voldoet aan de door de opleiding gestelde eisen. Deze scriptie is door de opleiding beoordeeld met een 6, maar was naar het oordeel van de commissie van onvoldoende niveau. In deze scriptie is de gevolgde methode nauwelijks toegelicht en vindt onvoldoende reflectie plaats op het empirisch materiaal. De beoordelingen van het merendeel van de scripties kwamen overeen met de beoordelingen van de commissie. De kwaliteit van de eindwerken varieerde van voldoende tot goed.

Masteropleiding Geschiedenis

De commissie heeft voorafgaand aan het bezoek 15 scripties beoordeeld uit de studiejaar 2010-2011 en 2011-2012. De oordelen van de commissie kwamen over het algemeen overeen met de oordelen van de begeleiders.

Bachelor- en masteropleiding Geschiedenis

De commissie heeft vastgesteld dat er een niveauverschil waarneembaar is tussen de bachelor- en de masterscripties als het gaat om reflectie op de vakliteratuur en het gebruik van primaire bronnen. De masteropleiding beoogt studenten voor te bereiden op wetenschapsbeoefening in het vakgebied van de geschiedenis. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding hier voldoende in slaagt. In de scripties met een gemiddeld tot hoog cijfer wordt onderzoek uitgevoerd vanuit een duidelijke probleemstelling, worden methoden en technieken correct toegepast en is het betoog logisch en consistent. In de scripties met een lage beoordeling wordt onvoldoende gepoogd een bijdrage te leveren aan het wetenschappelijke debat. Deze scripties zijn meer reproductief dan creatief. De commissie kon zich evenwel vinden in de beoordelingen die door de opleidingen zijn gegeven.

De commissie heeft na afloop van het bezoek van beide opleidingen tien extra scripties bestudeerd. Zij heeft dit gedaan om er zeker van te zijn dat enkele afwijkende beoordelingen slechts incidenten betrof ondanks de gebreken in het systeem van toetsing. De commissie heeft bij het lezen van de extra scripties geen scripties aangetroffen, die van onvoldoende niveau waren. De commissie stelt dan ook vast dat het gerealiseerde eindniveau van beide opleidingen voldoende is.

Overwegingen

De commissie heeft veel aandacht besteed aan de evaluatie van de kwaliteit van de toetsing en heeft hier problemen vastgesteld. Het toetsmateriaal zelf is voldoende gevarieerd en sluit in grote lijnen aan bij de leerdoelen van de vakken. De commissie heeft ook vastgesteld dat de bestudeerde toetsen van voldoende niveau zijn en inhoudelijk aansluiten bij de leerdoelen van de vakken en de eindtermen van de opleidingen.

De commissie stelt echter dat transparantie van de beoordelingen ten tijde van de visitatie onvoldoende is. Beoordelingsformulieren worden niet structureel gehanteerd, en zijn vaak summier in opzet en gebruik waardoor ze onvoldoende onderbouwing geven voor de beoordeling van toetsen. Dit geldt ook voor de beoordeling van de afstudeerscripties van zowel de bachelor- als de masteropleiding. De commissie heeft daarnaast bij één vak in de bacheloropleiding opvallend grote verschillen geconstateerd in de beoordeling door verschillende docenten. De commissie vindt het van belang dat toetsen op transparante wijze worden beoordeeld, omdat studenten op basis hiervan inzicht krijgen in hun vorderingen, en omdat toetsen een belangrijke indicator zijn voor de inhoudelijke en didactische kwaliteit van het aangeboden onderwijs.

De commissie heeft bovendien geconstateerd dat de kwaliteit van toetsing niet adequaat genoeg geborgd is. De examencommissies voeren hun wettelijke taken op dit vlak nog niet naar behoren uit, en de recent ingestelde toetscommissie heeft ten tijde van de visitatie nog geen helder plan van aanpak. De commissie is niet overtuigd geraakt dat de examencommissies voldoende *in control* zijn.

De commissie heeft na bestudering van een selectie van scripties vastgesteld dat studenten van beide opleidingen de beoogde eindkwalificaties realiseren. De commissie heeft zich door het lezen van een aanvullende selectie scripties ervan verzekerd dat het gerealiseerde eindniveau bij beide opleidingen voldoende is, ondanks de geconstateerde gebreken in de waarborging van de toetskwaliteit.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.
Masteropleiding Geschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Geschiedenis* als **voldoende**.
De commissie beoordeelt de *masteropleiding Geschiedenis* als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. Marjan Schwegman is directeur van het NIOD, instituut voor oorlogs-, holocaust- en genocidestudies te Amsterdam, een instituut van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Daarnaast is zij onbezoldigd hoogleraar met als leeropdracht ‘politiek en cultuur van de lange twintigste eeuw’. Van 2003 tot 2007 was zij directeur van het Koninklijk Nederlands Instituut te Rome. Daarvoor was zij in verschillende wetenschappelijke functies verbonden aan de Universiteit Leiden, de Universiteit van Amsterdam, de Universiteit Maastricht en de Universiteit Utrecht. Haar onderzoek wordt gekenmerkt door een biografische benadering en richt zich met name op de Italiaanse geschiedenis van de 19de en 20ste eeuw. Zij promoveerde in 1989 op een biografie van de Italiaanse feministe Gualberta Beccari (1842-1906). Haar in 1999 gepubliceerde biografie van de reformpedagoge Maria Montessori werd in verschillende talen vertaald. Haar recente en lopende onderzoek richt zich op de betekenis van gender en oorlogsheroïek voor processen van natievorming.

Prof. dr. Luc François is gewoon hoogleraar in de geschiedenis aan de Universiteit van Gent, met als specialisatie ‘nieuwste geschiedenis’. Van 2001 tot 2006 was hij onderwijsdirecteur van deze universiteit en van 2004 tot maart 2011 directeur van de Associatie Universiteit Gent. Momenteel is hij rectoraal adviseur internationalisering. In de Vlaamse Interuniversitaire Raad is hij voorzitter van de Commissie Opleidingsaanbod en co-voorzitter van de werkgroep ‘Learning outcomes’. Sinds oktober 2011 is hij voorzitter van de HBO5-commissie, die de minister van Onderwijs en Vorming advies verleent over de aanvragen tot inrichting van HBO5-opleidingen (‘associate degrees’). Op verzoek van de NVAO zetelt hij in diverse commissies, belast met de audits aan Nederlandse hogescholen met betrekking tot de institutionele toets kwaliteitszorg.

Harmen Bredeveld MSc is student geschiedenis aan de Universiteit Leiden. Zijn specialisaties zijn Atlantische geschiedenis en geschiedenis van de ontwikkelings-samenwerking. Naast geschiedenis heeft hij ook economie gestudeerd, hierin behaalde hij in 2008 zijn masterdiploma. Harmen Bredeveld is als student lange tijd actief geweest in de studentenvertegenwoordiging aan de Universiteit Leiden. Hij heeft zich ingezet binnen de Opleidingscommissie van Geschiedenis, in de Faculteitsraad van de Faculteit der Geesteswetenschappen en als assessor (student-lid) van het Faculteitsbestuur van Geesteswetenschappen. Naast zijn studie Geschiedenis doceert Harmen Bredeveld parttime economie aan de Faculteit der Rechten van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Dr. Jan van Herwaarden was tussen 1964 en 2005 verbonden aan achtereenvolgens de Rijksuniversiteiten van Groningen en Utrecht en de Erasmus Universiteit Rotterdam, laatstelijk als bijzonder hoogleraar Cultuurgeschiedenis i.h.b. van Middeleeuwen en Renaissance. Hij was één van de oprichters van de studierichting Maatschappijgeschiedenis (thans ESHCC) aan de EUR (1978). Hij promoveerde in 1978 in Groningen op het proefschrift *Opgelegde bedevaarten*. Zijn talrijke publicaties betreffen in eerste instantie bedevaarten, en dan speciaal die naar Santiago de Compostela, maar gaan ook over stadsgeschiedenis, met name van Dordrecht (1996) Floris V en zijn tijd (1988; 1996) en Erasmus (vooral sedert 1998). Zelf beschouwt hij (na zijn proefschrift) als zijn belangrijkste publicatie *Between Saint James and Erasmus* (Boston-Leiden 2003).

Prof. dr. Jan Orbie is professor in the rank of senior lecturer at the Department of Political Science and co-director of the Centre for EU Studies at Ghent University in Belgium. He lectures different courses in the Master for EU Studies at Ghent University, such as Theories of European Integration, European External Policies, Current Issues in EU Politics, and EU

Trade Politics. His research focuses on the international policies of the EU. He is the author of numerous chapters, articles and edited books on EU trade politics and development, the EU's global social policy, and EU democracy promotion. He is also Erasmus coordinator of the Department of Political Science. He has been a member of several visitation committees on European Studies in Flanders in 2010-2011.

Anne Stickers BA is in februari 2013 afgestudeerd aan de bacheloropleiding Internationale Betrekkingen & Internationale Organisatie van de Rijksuniversiteit Groningen. In 2008 behaalde zij daarnaast een propedeuse in Midden-Oosten Studies. Anne Stickers heeft veel ervaring in de studentenvertegenwoordiging. Ze zat een jaar in de Opleidingscommissie van Midden-Oosten Studies en was een jaar student-lid van het Afdelingsbestuur van Internationale Betrekkingen. Ook was zij studentvertegenwoordiger in verscheidene sollicitatiecommissies. Naast haar studie heeft Anne Stickers veel activiteiten ondernomen voor de studievereniging en de Europese studentenvereniging AEGEE. In het eerste half jaar van 2013 loopt Anne Stickers stage bij de International Fellowship of Reconciliation, een internationaal netwerk van vredes- en mensenrechtenorganisaties. In september 2013 zal zij beginnen aan haar masteropleiding.

Dr. Ulrich Tiedau is docent geschiedenis van de Lage Landen (Senior Lecturer in modern Low Countries history and society) aan de afdeling Nederlands van het University College London (UCL). Daarnaast is hij Associate Director van het UCL Centre for Digital Humanities. Zijn belangrijkste gebieden van onderzoek zijn transnationale uitwisselingen tussen de Benelux-landen en hun buurlanden, culturele en sociale aspecten van oorlogen, en border studies. Hij heeft gepubliceerd over onderwerpen zoals intellectuele geschiedenis, culturele transfers en identiteit in grensregio's, en de Europese gedachte, evenals over afstandsonderwijs en digitale geesteswetenschappen. Sinds 2005 is hij hoofdredacteur van *Dutch Crossing: Journal of Low Countries Studies*, het belangrijkste peer-reviewed tijdschrift in het Engels over interdisciplinaire Lage Landen Studies, waarvoor hij in december 2009 een eervolle vermelding in de Phoenix Prijs voor Significant Editorial Achievement werd toegekend door de *MLA Council of Editors of Learned Journals* (CELJ).

Prof. dr. Ingeborg Tömmel is professor emeritus voor internationale en Europese politiek en Jean Monnet Chair in European Politics and Policies aan de universiteit Osnabrück. Van 2007 tot 2011 was zij directeur van het Osnabrück Jean Monnet Centre of Excellence in European Studies. Zij won de Diefenbaker-Award van de Canadian Council voor het academische jaar 2005/06. Eerder hield zij posities aan de universiteiten van Berlijn (FU) en Nijmegen (NL); verder doceerde zij als *visiting professor* aan de universiteiten van Victoria (BC, Canada), Ottawa (ON, Canada) en Kairo (Egypte). Zij is auteur van talrijke publicaties over het politieke stelsel van de EU, governance und policy-making van de EU en de implementatie van Europese politiek in de lidstaten.

Dr. Amanda Kluvel is als universiteit hoofddocent verbonden aan de Faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen van de Universiteit Maastricht. Zij is tevens opleidingsdirecteur van de internationale bacheloropleiding Cultuurwetenschappen/Arts and Culture. Voorheen was zij voorzitter van de opleidingscommissie Geschiedenis en propedeusecoördinator van de opleiding Geschiedenis van de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam (UvA). Aan de UvA was zij voorzitter van de Klankbordgroep Onderwijs van de Faculteit der Geesteswetenschappen en lid van de universitaire Werkgroep Studiesucces (en één van de auteurs van het (interne) rapport: Studiesucces aan de Universiteit van Amsterdam -2009). Aan de Universiteit voor Humanistiek was zij voorzitter van de Universiteitsraad en lid van de Opleidingscommissie.

Zij is enige tijd gedetacheerd geweest door de afdeling Onderwijsontwikkeling en Onderwijsresearch van de Universiteit Maastricht voor een onderzoek naar taken in het probleem gestuurd onderwijs (pgo) voor de doctoraalopleiding Cultuur- en Wetenschap Studies (CWS) aan de toenmalige Faculteit der Algemene Wetenschappen.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Domeinspecifiek referentiekader visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen

Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor de bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland, die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie in de Geesteswetenschappen worden beoordeeld. Het betreft hier de bachelor en masteropleidingen Geschiedenis en Europese Studies en de masteropleidingen Internationale Betrekkingen.

Omdat de visitatie betrekking heeft op een breed spectrum van opleidingen, is gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes te maken en accenten te leggen. Het QANU-kader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen te formuleren en om te onderbouwen dat aan de NVAO-criteria voor niveau en oriëntatie wordt voldaan.

Bij het opstellen van dit referentiekader is gebruik gemaakt van referentiekaders van collega's in het buitenland, met name op het onderzoek naar History van het *Trans-national European Evaluation Project* (TEEP) van ENQA⁴, de *Subject benchmark statement: History* van de Quality Assurance Agency for Higher Education (UK)⁵ en de *Tuning Template European Studies*.⁶ In het navolgende wordt allereerst ingegaan op de doelstellingen die door de opleiding bereikt moeten worden, met name de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Aansluitend worden in de domeinspecifieke eisen de inrichting en inhoud van het programma besproken.

Doelstellingen en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een elementair (bachelor), dan wel meer specialistisch (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan, waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn in praktijk kunnen worden gebracht. Dit verwijst niet zozeer naar een bepaalde beroepsactiviteit, als wel naar wat de samenleving in de eerste plaats verwacht van bachelors en masters van de opleidingen, die in de visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen worden beoordeeld. Dit betekent dat zowel het wetenschappelijk niveau als de maatschappelijke relevantie dienen te zijn gegarandeerd. Actuele ontwikkelingen binnen het vakgebied krijgen voldoende aandacht in de opleiding. Eén van de doelen van de bacheloropleiding is de student zodanig op te leiden dat hij gekwalificeerd is voor een masteropleiding. Voor de (research) master geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij zelfstandig wetenschappelijk onderzoek kan uitvoeren. In principe houdt dit een dusdanig niveau in, dat de afgestudeerde master zelfstandig een proefschrift kan schrijven, al zal in de praktijk de master die doorstroomt in een promotietraject, vaak ook nog aanvullend of specifiek onderwijs volgen alvorens zelfstandig wetenschappelijk onderzoek uit te kunnen voeren.

⁴ <http://www.enqa.eu/files/TEEP%20Hist%20final%20pdf0.pdf>

⁵ <http://www.qaa.ac.uk/Publications/InformationAndGuidance/Documents/history07.pdf>

⁶ http://www.unideusto.org/tuningeu/images/stories/documents/Template_European_Studies.pdf

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

1. Kennis van en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding. Dat houdt voor de opleidingen Geschiedenis in het aanleren van kennis over de mondiale historische ontwikkelingen, in het bijzonder in Europa; voor de opleidingen Europese Studies het aanleren van kennis over Europese historische en relevante contemporaine ontwikkelingen (politiek en cultuur in brede zin) en, in specifieke gevallen, over het proces van Europese integratie, en voor de opleidingen Internationale Betrekkingen kennis van de complexiteit en de interdependentie van mondiale politieke, economische en culturele ontwikkelingen; voor alle opleidingen geldt dat zij inzicht bieden in de (historische en/of hedendaagse) meest relevante (internationale) kwesties, instituties en academische paradigma's;
2. De student zodanig te vormen dat hij zich in woord en geschrift goed op academisch niveau kan uitdrukken;
3. De student vertrouwd te maken met de waarde van de wetenschappelijke benadering, waar inzicht in theorie en methodologie en een optiek van relativiteit van interpretaties een wezenlijk onderdeel van uitmaken;
4. Een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de verworven theorie en kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen op verschillende soorten (historische) bronnen en literatuur;
5. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis en inzicht, waarbij het accent verschuift van breedte in de bachelor naar diepte in de master;
6. Studenten bewust te maken van de discipline- en nationale grenzen die worden overschreden dan wel geslecht in de praktijk van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek;
7. De student de vaardigheden te leren die nodig zijn voor zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren.

De bacheloropleiding biedt een algemene en brede basisopleiding en leidt op tot een elementair academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied. Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijken en/of een interdisciplinair karakter heeft.

Eindtermen en kwalificaties van de bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie en de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

- Voor de opleidingen Geschiedenis kennis van en inzicht in historische epochen van de oudheid tot en met het heden en in de voornaamste ontwikkelingen in de geschiedwetenschap en historiografie; voor de opleidingen Europese Studies kennis van en inzicht in historische en actuele ontwikkelingen op Europees niveau of in een Europees vergelijkend perspectief, alsmede kennis van de belangrijkste historiografische, geesteswetenschappelijke en/of politiek-wetenschappelijke en theoretische stromingen in de studie van Europa, waaronder het proces van Europese samenwerking en voor de opleidingen Internationale Betrekkingen kennis van en inzicht in de ontwikkeling en de

onderlinge samenhang van belangrijke processen, instituties en ideeën in een internationaal / mondiaal perspectief, alsmede van de relevante theoretische benaderingen op het terrein van de internationale betrekkingen.

- Kennis van en inzicht in de eigentijdse ontwikkelingen vanuit een historisch/maatschappelijk/politiek/geesteswetenschappelijk/internationaal perspectief;
- Kennis van theoretische en wetenschapsfilosofische achtergronden en tradities van geschiedkundig onderzoek, dan wel (geesteswetenschappelijk en/of politiek wetenschappelijk) onderzoek op het terrein van de Europese Studies of het terrein van de geesteswetenschappelijke en/of politiek wetenschappelijke bestudering van de internationale betrekkingen;
- Besef van historische contexten; van Europese en van internationale / mondiale complexiteit, diversiteit en samenhang;
- Vermogen tot oordeelsvorming over historische processen en hun doorwerking in de eigen tijd; voor opleidingen Europese studies meer in het bijzonder oordeelsvorming over bijvoorbeeld bestuurlijke processen op bovennationaal niveau;
- Kennis van interdisciplinaire werkwijzen.

Vaardigheden

- In staat tot analyse van wetenschappelijke teksten en tot schriftelijke en mondelinge rapportage daarover;
- In staat tot snel verzamelen, selecteren en organiseren van secundaire literatuur en bronnen en hiermee zelfstandig kunnen werken;
- In staat tot het schrijven van een werkstuk volgens de eisen van de wetenschappelijke discipline;
- Het beheersen van voor het vakgebied relevante ICT-vaardigheden;
- In staat om vraagstukken te beoordelen dan wel in staat om vraagstukken vanuit een vergelijkend (disciplinair, internationaal, Europees en/of mondiaal) perspectief te beoordelen;
- In staat om theorie en methode toe te passen in praktijk-gerelateerde opdrachten;
- Het beschikken over flexibiliteit om de (historische en/of politiek wetenschappelijke) kennis en (historische en/of politiek wetenschappelijke) vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding;
- Studenten zijn zich bewust van de discipline- en nationale grenzen die worden overschreden dan wel geslecht in de praktijk van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek;
- In staat tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren.

Academische attitude

- Blijk geven van het vermogen tot oordeelsvorming op het vakgebied mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten;
- Blijk geven van het vermogen tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;
- Respect tonen voor de meningen van anderen.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Uit de opleiding blijkt dat de eindkwalificaties afgestemd zijn op de eisen van de arbeidsmarkt.

De bacheloropleidingen binnen het domein Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen zijn vanuit beroepsperspectief overwegend generalistische opleidingen, die hun waarde op de arbeidsmarkt ontleen aan de academische vorming en vaardigheden die boven omschreven zijn.

Voor interdisciplinaire opleidingen Europese studies geldt in het bijzonder dat afgestudeerden in staat zijn om beleidsthema's en/of maatschappelijke vraagstukken vanuit verschillende perspectieven te analyseren en onderling op elkaar te betrekken

Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat kennis en vaardigheden betreft voort op de bacheloropleiding. Onderstaande eindtermen zijn van toepassing, afhankelijk van de keuze voor één of meerdere specialismen in de masteropleiding.

Studenten die een master hebben afgerond in één van de opleidingen die in het kader van de visitatie Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen worden beoordeeld, dienen over de volgende kennis en vaardigheden te beschikken. Opleidingen kunnen hierin naar de aard van het object van studie en naar de aard van de eigen invalshoek keuzes maken en accenten leggen.

Kennis

- Kennis van en het vermogen tot actieve deelname aan de wetenschappelijke activiteiten van de discipline(s), in het bijzonder op het gebied van de gevolgde specialisatie. Dit impliceert voldoende kennis en inzicht voor het zelfstandig opzetten en uitvoeren van historisch onderzoek, dan wel geesteswetenschappelijk onderzoek naar Europese vraagstukken of geesteswetenschappelijk onderzoek naar internationale betrekkingen;
- Grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën en de kernbegrippen, de onderzoeksmethoden en –technieken;
- Kennis van de complexiteit en diversiteit van het verleden en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen.

Vaardigheden

- Het beschikken over technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige en wetenschappelijke wijze (historische en/of politiek wetenschappelijke) bronnen en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een creatieve wijze verklarende of inzichtelijke werkhypothesen te formuleren en te toetsen en daarmee een bijdrage te leveren aan relevante wetenschappelijke debatten;
- In staat om theorie en methode toe te passen in praktijkgerelateerde opdrachten;
- Het beschikken over mondelinge en schriftelijke vaardigheden om de (historische en/of politiek wetenschappelijke) kennis en de resultaten van (eigen) wetenschappelijk onderzoek op een heldere en boeiende wijze kenbaar te maken aan zowel vakgenoten als het bredere publiek;
- In staat tot omgaan met divers en weerbarstig bronnenmateriaal.

Academische attitude

- Bereid en in staat tot rekening houden met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten bij de oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken op het eigen vakgebied;
- Bereid en in staat tot reflectie op methodische, historische en ethisch-maatschappelijke aspecten van de betrokken wetenschap;

- Reflectie op morele vraagstukken, verband houdend met het eigen vakgebied.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om academische beroepen of functies te kunnen vervullen, waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding, vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan, waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, bereidheid om nieuw en/of onontgonnen terrein te betreden en het dragen van verantwoordelijkheid samengaan.

Inhoud/programma bacheloropleiding

Tijdens de bacheloropleiding dienen studenten te worden ingewijd in het analyseren van teksten, in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven van wetenschappelijke teksten.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

In de bacheloropleiding wordt aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie of een vergelijkbare opdracht.

Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in één of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende disciplines. In multidisciplinaire opleidingen wordt ruim aandacht besteed aan de integratie van de verschillende disciplines.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het vakgebied.

In de masteropleiding wordt aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

Uit de wijze van presentatie van de masteropleiding blijkt dat de opleiding zich er rekenschap van geeft welke andere masteropleidingen er op het eigen en verwante gebieden bestaan en wat de plaats van de aangeboden masteropleiding daarbinnen is.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Geschiedenis

Het onderwijs in de bachelorfase van de studie Geschiedenis is zodanig ingericht dat studenten na voltooiing van deze fase voldoen aan de volgende eindtermen:

- inzicht in en een brede overzichtskennis van de geschiedenis bezitten;
- meer specifieke kennis en inzicht bezitten op het terrein van ten minste twee van de vier binnen de opleiding bestaande majoren;
- op de hoogte zijn van de stand van de wetenschappelijke discussie over een aantal historiografisch relevante onderwerpen, geschiedtheoretische noties, en relevante historische hulpwetenschappen;
- zelfstandig een monografie van gemiddelde moeilijkheidsgraad kunnen analyseren wat betreft these, opzet, argumentatie, bronnengebruik en literatuurgebruik;
- zelf de literatuur kunnen zoeken over een historisch onderwerp;
- de beschikking hebben over studievoordigheden;
- op basis van relevante literatuur mondeling en schriftelijk over een historisch onderwerp kunnen rapporteren;
- zelfstandig een onderzoek van beperkte omvang naar een bepaald historisch probleem kunnen verrichten en daarover schriftelijk kunnen rapporteren in de vorm van een (kleinere) scriptie.

Masteropleiding Geschiedenis

- De opleiding beoogt de student gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van Geschiedenis bij te brengen. Dit bereidt hem/haar voor op de wetenschapsbeoefening binnen het gebied van Geschiedenis.
- De opleiding bevordert de academische vorming van de student, in het bijzonder het zelfstandig systematisch denken en handelen; het wetenschappelijk communiceren in de eigen en tenminste één vreemde taal (Engels); en het hanteren van vakwetenschappelijke kennis in een bredere c.q. wijsgerige en maatschappelijke context.
- De opleiding beoogt een belangrijke bijdrage te leveren aan de persoonlijke ontplooiing van de student door het maatschappelijke verantwoordelijkheidsbesef en de uitdrukkingsvaardigheid te bevorderen.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Bacheloropleiding Geschiedenis

Het vernieuwde Bachelorprogramma (2013-2014) in schema:

Jaar 1

Semester 1		
Periode 1	Geschiedenis van de oudheid	Academische Vaardigheden
Periode 2	Europa en de Wereld I	Global History I
Periode 1-2	Historisch Seminar (2u p/w)	
Periode 3	Humanities	
Semester 2		
Periode 4	Europa en de Wereld II	Academic English
Periode 5	Global History II	Diachroon Thema
Periode 4-5	Historisch Seminar (2u p/w)	
Periode 6	Filosofie	

Jaar 2

Semester 1		
Periode 1	Wetenschapsgeschiedenis	
	Programma Global History	Programma Cultuur & Macht
	De wereld en Nederland: economische en sociale geschiedenis, mogelijk met subgroepen	Introductie cultuur & macht (samen met o.a. Letterkunde) met subgroepen
Periode 2+3	Historisch Atelier I (w.gr.): Geschiedenis en sociale wetenschappen + ICT <i>of</i> Historisch Atelier II (w.gr.) Archivistiek + paleografie + ICT <i>of</i> Historisch Atelier III (w.gr.) Oral history + biografische methode + ICT	
	Opleidingsbrede cursus: Democratisering en sociaal-politieke bewegingen (mondiaal, 19e-20ste eeuw)	
	Keuzepakket E-Humanities, Erfgoed of Empire: Inleidend vak	
Semester 2		
Periode 4	Theorie der Geschiedenis	
	Programma Global History	Programma Cultuur & Macht
	Themacollege Alternierend: Migranten en identiteit in de wereld en Nederland of Water, milieu en samenleving in Europa en Azië (inzet: bronnendiversiteit) met subgroepen	Themacollege 'Revoluties' (inzet: bronnendiversiteit) met subgroepen <i>of</i> [Werkcollege Oudheid]
Periode 5+6	Opleidingsbrede cursus: Religieuze regimes(middeleeuwen, vroegmodern, mondiaal)	
	Keuzepakket E-Humanities, Erfgoed of Empire: Verdiepend vak	
	Keuzepakket E-Humanities, Erfgoed of Empire: Beroepsoriënterend vak	

Jaar 3

Semester 1		
Periode 1-3	Profileringsruimte: Minor /Modules/ Stage (hierin o.a. Statistiek) (al dan niet in samenhang met facultaire Keuzepakket) Buitenlands verblijf	
Semester 2		
	Programma Global History	Programma Cultuur & Macht
Periode 4	Alternerend: The Great Divergence: geschiedenis en ontwikkeling of Netwerken Indische en Atlantische Oceaan (inzet: type bron centraal) met subgroepen <i>of</i> [Werkcollege Oudheid]	Egodocumenten, historische personages (inzet: type bron centraal) met subgroepen <i>of</i> [Werkcollege Oudheid]
	Keuzepakket E-Humanities, Erfgoed of Empire: Beroepsoriëntatie (verdiepend)	
Periode 5+6	Keuzepakket E-Humanities, Erfgoed of Empire: Gevorderd (evt. samen met scriptie)	
	Scriptie (inclusief colloquium: 12 EC)	

Programmaschema's majoren (2012-2013; jaar 2 en 3)

Major Oude Geschiedenis 2012-2013

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
Jaar 2	Inleiding historische bronnen (6 EC)	Godsdiensten van de Oudheid (6 EC)	Godsdiensten van de Oudheid	HC Oude geschiedenis, Hellenisme (6 EC)	WC Oude geschiedenis (6 EC)	WC Oude geschiedenis (6 EC)
Jaar 3	Minor	Minor	Minor	Interdisciplinair coll. Oudheidkunde (9 EC)	Interdisciplinair college Oudheidkunde	Interdisciplinair college Oudheidkunde
				Historiografie hc+t (6 EC)	Hulpvak (3 EC)	
				Scriptie OG + colloquium (12 EC)	Scriptie OG	Scriptie OG

Major Middeleeuwen-Vroegmoderne Geschiedenis 2012-2013

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
Jaar 2	The Netherlands in the late Middle Ages (6 EC) HC + T	The Netherlands in the early modern period (6 EC) HC + T	The Netherlands in the early modern period	Comm. Leescultuur in de late ME (6 EC) WC + W	Comm. en leescultuur, VMT (6 EC) WC + W	Comm. en leescultuur, VMT
Jaar 3	Minor	Minor	Minor	Dissenters (9 EC) WC; <i>of</i> De Nederlandse Opstand WC (9 EC)	Dissenters <i>of</i> De Nederlandse Opstand	Dissenters <i>of</i> De Nederlandse Opstand
				Historiografie (6 EC) HC + T	Hulpvak arch. en paleo 1 (3 EC)	
				Scriptie ME/VM + colloquium (12 EC)	Scriptie ME/VM	Scriptie ME/VM

Major Contemporaine Geschiedenis 2012-2013

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
Jaar 2	Typically dutch? (6 EC) Hc + T <i>of</i> Holocaust: Geschiedenis en herinnering, HC (6 EC)	Holocaust: Geschiedenis en herinnering, WC (6 EC) <i>of</i> Dutch Colonialism in European Perspective WC (6 EC) <i>of</i> Culturele bronnen PG + ICT (6 EC)	Holocaust: Geschiedenis en herinnering, WC <i>of</i> Dutch Colonialism in European Perspective <i>of</i> Culturele bronnen PG + ICT	Democratisering, HC (6 EC)	Ned. politiek in biografisch perspectief, WC (6 EC) <i>of</i> Oral History + ICT WC + T (6 EC) <i>of</i> Democratisation in the Ex-Sovjet Union, WC	Ned. politiek in biografisch perspectief, WC <i>of</i> Oral History + ICT
Jaar 3	Minor	Minor	Minor	Empire and Continental Europe WC (9 EC) <i>of</i> Post uit de VS WC (9 EC)	Empire and Continental Europe WC <i>of</i> Post uit de VS WC	Empire and Continental Europe WC <i>of</i> Post uit de VS WC
				Historiografie HC + T (6 EC)	Oral History, WC (3 EC)	
				Scriptie CG + Colloquium (12 EC)	Scriptie CG	Scriptie CG

Major Global History 2012-2013

	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
Jaar 2	Global history in debat (6 EC)	Water in wereldsteden esg 2 (6 EC) + ICT <i>of</i> Europa eerst, China nu, nwg 2 (6 EC)	Water in wereldsteden, esg 2 + ICT <i>of</i> Europa eerst, China nu, nwg 2	Nederland in de wereld, 2 (6 EC) <i>of</i> Democratisering, nwg 2 (6 EC)	VOC en identiteiten in Zuidelijk Afrika, nwg 2 (6 EC) <i>of</i> Sociologisch-economisch denken (6 EC) <i>of</i> Democratization in the Ex-Sovjet Union, WC	VOC en identiteiten in Zuidelijk Afrika, nwg 2 <i>of</i> Sociologisch-economisch denken
Jaar 3	Minor	Minor	Minor	Networks around the Indian Ocean, nwg 3 (9 EC) <i>of</i> Perceptie van rampen (9 EC) WC	Networks around the Indian Ocean, nwg 3 <i>of</i> Perceptie van rampen WC	Networks around the Indian Ocean, nwg 3 <i>of</i> Perceptie van rampen WC
				Historiografie HC + T (6 EC)	Sociologisch economisch denken (3 EC)	
				Scriptie GH + colloquium (12 EC)	Scriptie GH	Scriptie GH

Masteropleiding Geschiedenis

Opzet Geschiedenis Master (MA) en Research Master (RMA), 2012-2013

	Periode 1	Periode 2 en 3	Periode 4	Periode 5 en 6
	Verplicht: 1 trajectvak (6 EC) en Theorie Thema's en Trajecten (9 EC)	MA/RMA Verplicht: 1 groot (9 EC) en 1 klein (6 EC) onderzoeksvak MA: keuzeruimte: 12 EC, verspreid over het hele jaar; MA-scriptie 18 EC RMA: 2 kernmodules (2 x 9 EC); tutorials/keuzevakken (30 EC); RD (2x 6 EC) RMA-thesis (30 EC)		
Programma Global & Local (G&L)				
Trajectvak MA/RMA (6 EC)	Trajectvak G&L <i>Karel Davids, Pál Nyiri</i>			
Groot onderzoeksvak G&L MA/RMA (9 EC)		Migrations and Circulations <i>Pál Nyiri, IISG-hgl.</i>		
Klein onderzoeksvak G&L 1 MA/RMA (6 EC)		Ethnicity and nationalism <i>Pál Nyiri, Henk Schulte Nordholt</i>	Maritieme arbeid <i>Karel Davids</i>	
Kernmodule G&L RMA (9 EC)				Natuur en Atlantisch gebied <i>Wybren Versteegen</i>
Tutorial (min. 3 EC; zelf plannen i.o.m. docent)	Circulatie van kennis in Europa, Azië en Amerika (<i>Karel Davids</i>) Water en milieugeschiedenis van de middeleeuwen tot heden (<i>Petra van Dam</i>) Geschiedenis soc-ec. denken (<i>Wybren Versteegen</i>) Zie verder tutorial-aanbod op de MA- en RMA-geschiedeniswebsite; verschillende docenten			
Programma Cultuur & Macht (C&M – Culture and Power)				
Trajectvak MA/RMA (6 EC)	Trajectvak C&M <i>Koen Goudriaan, Inger Leemans, Susan Legêne</i>			
Groot onderzoeksvak C&M MA/RMA (9 EC)		Politiek leiderschap <i>Edwina Hagen, Anneke Ribberink</i>		
Klein onderzoeksvak C&M 1 MA/RMA (6 EC)		Debat Duitse geschiedenis <i>Chris Lorenz</i>	Interpretatie en representatie in de cultuurgeschiedenis <i>Hans de Waardt, Chiel van den Akker</i>	Sociale structuur van de middeleeuwse stad <i>Ad Tervoort</i>
Kernmodule C&M RMA (9 EC)		Citizenship & (post)colonial heritage formation <i>Susan Legêne</i>		

	Periode 1	Periode 2 en 3	Periode 4	Periode 5 en 6
Tutorial (min. 3 ec; zelf plannen i.o.m. docent)	Religieuze bewegingen in de Middeleeuwen (<i>Koen Goudriaan</i>); Beurzen, banken en financiële beeldvorming (<i>Inger Leemans</i>); Oral History (<i>Dienke Hondius</i>); Paleografie en archivaliek (<i>Hans de Waardt</i>). Zie verder tutorial-aanbod op de MA- en RMA-geschiedeniswebsite; verschillende docenten			
G&L en C&M gezamenlijk				
Theorie Thema's en Trajecten MA/RMA (9 EC)	Verplicht: Theorie Thema's en Trajecten (<i>periode 1 en 2</i>) <i>Chris Lorenz</i>			
Groot Onderzoeksvak G&L en C&M (9 EC)		Empires <i>Victor Enthoven</i> <i>e.a.</i>		
Scriptie MA (18 EC)		Presenteren en bijwonen MA-scriptiecolloquium		
Scriptie RMA (30 ec)		Research Design 2 (jaar 2) <i>Van Dam,</i> <i>Verstraete</i>	Research Design 1 (jaar 1) <i>Peperkamp, De Vries</i>	

Programma's van de beide trajecten in schema (2012-2013)

Programma Cultuur en Macht

	Periode 1	Periode 2 en 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
Verplicht	Trajectvak Cultuur en Macht (6 EC)		Scriptie + scriptiecolloquium (18 EC)		
	Theorie Thema's en Trajecten	(9 EC)			
Verplichte keuze	1 groot oz-vak (9 EC) + 1 klein oz-vak (6 EC) + vrije ruimte (12 EC)				
OZ-vakken groot (9 EC)		Politiek leiderschap (9 EC)			
		Empires (9 EC)			
OZ-vakken klein (6 EC)		Debat Duitse geschiedenis (6 EC)	Interpretatie en representatie in de cultuur-geschiedenis (6 EC)	De sociale structuur van de middeleeuwse stad (6 EC)	
	Great Debates in Ancient Historical Studies I (6 EC)	Great Debates in Ancient Historical Studies II (6 EC)	Confrontation Greek and Mesopotamian Civilizations (6 EC)	Greek Elite Culture in the Roman Empire (6 EC)	
	City Life in the Roman Empire (6 EC)	Tasting Antiquity: Food and Foodways in Greece and Rome (6 EC)	Rise of Christianity I (6 EC)	Rise of Christianity I I (6 EC)	
Keuze: oz-vakken (6 of 9 EC) Summerschool, Tutorials (Totaal 12 EC)	Imagining the Divine in Context (6 EC)		Medische geschiedenis: Basisprogramma (6 EC)	Medische geschiedenis: Leeronderzoek (6 EC)	
	Design, History and Culture (9 EC)		History and Design (6 EC)		Summer-school (6 EC)
			Terrorscapes in Postwar Europe (6 EC)		
			Masterhulp vak paleografie en archivistiek (3 EC)	Masterhulpvak mondelinge geschiedenis (3 EC)	

Programma Globaal en Lokaal

	Periode 1	Periode 2 en 3	Periode 4	Periode 5	Periode 6
Verplicht	Trajectvak Global and Local (6 EC)		Scriptie +	scriptiecolloquium	(18 EC)
	Theorie Thema's en Trajecten	(9 EC)			
Verplichte keuze	1 groot oz-vak (9 EC) + 1 klein ozvak (6 EC) + vrije ruimte (12 EC)				
OZ-vakken groot (9 EC)		Migrations and Circulations (9 EC)			
		Empires (9 EC)			
OZ-vakken klein (6 EC)		Ethnicity and Nationalism (6 EC)	Maritieme arbeid (6 EC)		
	Great Debates in Ancient Historical Studies I (6 EC)	Great Debates in Ancient Historical Studies II (6 EC)	Confrontation Greek and Mesopotamian Civilizations (6 EC)	Greek Elite Culture in the Roman Empire (6 EC)	
	City Life in the Roman Empire (6 EC)	Tasting Antiquity: Food and Foodways in Greece and Rome (6 EC)	Rise of Christianity I (6 EC)	Rise of Christianity II (6 EC)	
Keuze: oz- vakken (6 of 9 EC) Summerschool, Tutorials (Totaal 12 EC)	Imagining the Divine in Context (6 EC)		Medische geschiedenis: Basisprogramm a (6 EC)	Medische geschiedenis: Leeronderzoek (6 EC)	
	Design, History and Culture	(9 EC)	History and Design (6 EC)		Summerschool (6 EC)
			Terrorscapes in Postwar Europe (6 EC)	Masterhulpvak sociologisch- economisch denken (3 EC)	

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

In-, door- en uitstroomgegevens

Bacheloropleiding Geschiedenis

Cohortomvang en samenstelling, *voltijdse* instroom

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
02/ 03	19	12	2	0	4	37
03/ 04	19	5	0	1	8	33
04/ 05	19	10	4	1	5	39
05/ 06	31	6	0	0	1	38
06/ 07	34	10	4	0	6	54
07/ 08	33	4	2	0	2	41
08/ 09	47	9	2	2	7	67
09/ 10	37	8	0	0	5	50
10/ 11	36	9	1	4	4	54

* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Vertrek bachelorstudenten, VWO-instroom, *voltijds*, voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober 2011

Cohort	Vertrek bachelorstudenten bij de opleiding				
	Omvang cohort	Na 1 jaar	Na 2 jaar	Na 3 jaar	Selectiviteit van 1e jaar
	Absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is			
02/ 03	19	21	26	26	80
03/ 04	19	42	53	53	80
04/ 05	19	32	37	42	75
05/ 06	31	16	16	23	71
06/ 07	34	26	38	38	69
07/ 08	33	21	30	33	64
08/ 09	47	13	21	*21	*60
09/ 10	37	19	*22		
10/ 11	36	*31			

(gegevens deeltijders verwaarloosbaar klein bij deze tabel)

Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en HOOP binnen instelling), VWO-
instroom, *voltijds*

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					Hoop /inst
			na 3 jaar	na 4 jaar	na 5 jaar	na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is								
02/ 03	15	79	27	53	73	80	87	87
03/ 04	11	58	36	45	64	73	82	91
04/ 05	13	68	8	85	85	85	85	85
05/ 06	26	84	50	69	73	73		
06/ 07	25	74	16	56	64			
07/ 08	26	79	8	38				
08/ 09	41	87	17					
09/ 10	30	81						
10/ 11	25	69						

(gegevens deeltijders verwaarloosbaar klein bij deze tabel)

Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en HOOP binnen instelling), totale
instroom, *voltijd*

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					Hoop /inst
			Na 3 jaar	Na 4 jaar	Na 5 jaar	Na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is								
02/ 03	29	78	28	48	66	72	83	83
03/ 04	19	58	26	37	53	63	68	74
04/ 05	30	77	10	60	67	70	70	70
05/ 06	31	82	45	71	74	74		
06/ 07	39	72	21	51	62			
07/ 08	33	80	15	45				
08/ 09	57	85	21					
09/ 10	40	80						
10/ 11	35	65						

Cohortomvang en samenstelling, *deeltijdse* instroom

Jaar	Cohortomvang met vooropleidingscategorie					Totaal
	VWO	HBO prop	HBO*	Buitenland	Overig	
02/ 03	0	0	6	0	5	11
03/ 04	1	0	3	0	2	6
04/ 05	0	0	0	0	2	2
05/ 06	0	0	2	0	5	7
06/ 07	1	1	0	0	3	5
07/ 08	1	0	4	0	0	5
08/ 09	0	0	6	0	3	9
09/ 10	2	0	3	0	4	9
10/ 11	0	0	0	0	2	2

* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen

Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en HOOP binnen instelling), totale instroom, *deeltijds*

Cohort	Omvang herins. absoluut	% van totale cohort	Bachelorrendement van herinschrijvers					Hoop /inst
			Na 3 jaar	Na 4 jaar	Na 5 jaar	Na 6 jaar	> 6 jaar	> 6 jaar
			Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	6	55	17	33	33	33	33	
03/ 04	2							
04/ 05	1							
05/ 06	5	71	0	0	20	40		
06/ 07	3							
07/ 08	4	80	0	0				
08/ 09	5	56	0					
09/ 10	7	78						
10/ 11	0							

Geslaagden per jaar, per instelling, totaal van voltijdse en deeltijdse instroom samen

Jaar	Aantal
02/ 03	0
03/ 04	9
04/ 05	19
05/ 06	19
06/ 07	12
07/ 08	43
08/ 09	33
09/ 10	32
10/ 11	33

Masteropleiding Geschiedenis

Cohortomvang en onderwijsherkomst masterinstroom, *voltijdse* instroom

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
03/ 04	1	0	3	0	4
04/ 05	7	0	5	0	12
05/ 06	11	0	6	1	18
06/ 07	4	1	0	1	6
07/ 08	13	3	1	0	17
08/ 09	23	2	3	0	28
09/ 10	14	4	2	0	20
10/ 11	10	5	0	0	15

Cohortomvang en onderwijsherkomst masterinstroom, *deeltijdse* instroom

Jaar	Cohortomvang en onderwijs-herkomst masterinstroom				Totaal
	Eigen universiteit	Andere universiteiten		Buiten HO	
		NL	HBO		
04/ 05	1	0	0	0	1
05/ 06	2	0	1	0	3
06/ 07	1	0	1	1	3
07/ 08	1	1	0	0	2
08/ 09	1	0	0	0	1
09/ 10	6	1	0	0	7
10/ 11	1	0	0	0	1

Studieduur masteropleiding naar onderwijsherkomst, *voltijdse* instroom

Afstudeer-cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden
03/ 04	1	4						
05/ 06	5	18			2	30		
06/ 07	5	18			2	36	1	24
07/ 08	2	21	1	21	2	55		
08/ 09	9	18	1	12	1	45	1	36
09/ 10	18	22	2	22				
10/ 11	12	28	2	24	1	72		

Studieduur masteropleiding naar onderwijsherkomst, *deeltijdse* instroom

Afstudeer-cohort	Eigen universiteit		Andere universiteit NL		HBO		Buiten HO	
	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden	Geslaagd absoluut	Duur opl. gemiddeld in maanden
06/ 07	1	16						
07/ 08	3	39					1	24
09/ 10	4	23			1	54		
10/ 11	3	41						

Geslaagden per jaar, totaal van voltijdse en deeltijdse instroom samen

Cohort	Aantal
03/ 04	1
04/ 05	0
05/ 06	7
06/ 07	9
07/ 08	9
08/ 09	12
09/ 10	25
10/ 11	18

Staf-studentratio

Bacheloropleiding Geschiedenis

1: 24,5 (totaal aantal fte) of 1:42,3 (aantal fte's onderwijstijd).

Masteropleiding Geschiedenis

1:12,7 (totaal aantal fte) of 1: 21,8 (aantal fte's onderwijstijd)*

* inclusief researchmaster.

Aantal contacturen per week

Bacheloropleiding Geschiedenis

Contacturen cursusjaar 2012-2013:

Bachelor jaar 1:

- periode 1 18 uur
- periode 2 18 uur
- periode 3 (januari) alleen 2 uur Tutoraat in week 2 en 2 tentamens van 3 uur in week 1
- periode 4 12 uur
- periode 5 14 uur
- periode 6 (juni) alleen tentamens en herkansingen

Bachelor jaar 2:

- periode 1 10 tot 12 uur (afhankelijk van majorencombinatie)
- periode 2 12 tot 14 uur (afhankelijk van majorencombinatie)
- periode 3 alleen 2 uur responsiecollege en tentamens van 3 uur
- periode 4 10 tot 12 uur (afhankelijk van majorencombinatie)
- periode 5 ca 10 uur (afhankelijk van majorencombinatie)
- periode 6 alleen tentamens en herkansingen

Bachelor jaar 3:

- 1^e semester afhankelijk van invulling profileringsruimte
- periode 4 10 tot 12 uur (afhankelijk van majorencombinatie)
- periode 5 4 tot 6 uur (afhankelijk van majorencombinatie)
- periode 6 geen college, afronden scriptie

Masteropleiding Geschiedenis

In het cursusjaar 2012-2013 zijn de contacturen voor beide varianten als volgt over de perioden verdeeld:

- Periode 1: ca. 12 uur
- Periode 2: 10-12 uur
- Periode 3 (januari): 0 tot 4 uur
- Periode 4: 4 tot 8 uur
- Periode 5: 4 tot 6 uur
- Periode 6: geen college

Docentkwaliteit

Bachelor

Graad	MA	PhD	BKO	1^e graadsbevoegdheid
	17%	83%	30%	25%

Master

Graad	MA	PhD	BKO	1^e graadsbevoegdheid
	0%	100%	25%	30%

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Dinsdag 14 mei 2013

Ontvangst/ start werkzaamheden (11.30 uur) door: Liesbeth Geudeke, Mike Hannay en Susan Legêne

Bestuderen documentatie en voorbereidende bijeenkomst (11.30-14.00 uur; inclusief lunch)

Management (14.00-14.45 uur)

Naam	Functie
Prof. dr. Susan Legêne	Afdelingshoofd afdeling Geschiedenis, sinds 1-1-2013
Prof. dr. Koen Goudriaan	Afdelingshoofd afdeling Geschiedenis, tot 1-1-2013
Prof. dr. Mike Hannay	Portefeuillehouder onderwijs/ onderwijsdirecteur
dr. Liesbeth Geudeke	Onderwijscoördinator faculteit Letteren, belast met kwaliteitszorg

Pauze (14.45-15.00 uur)

Ba Geschiedenis - studenten (15.00-15.45 uur)

Naam	Jaar
Bente van der Laan	1e jaars
Berend Mul	1e jaars
Koen Huigen	2e jaars
Daphne Kuntz	2e jaars
Miel Groten	3e jaars
Maaïke Hommes	3e jaars

Ma Geschiedenis - studenten (15.45-16.15 uur)

Naam	Specialisatie
Jasper Slob	C&M en Medische geschiedenis
Fransisca Priem	C&M
Edward Lee Meeuw Kjoë	C&M en Global & Local
Wendeline Flores	C&M
Arxen Alders	C&M en Global & Local

Pauze (16.15-16.30)

Ba en Ma Geschiedenis - docenten (16.30-17.30)

Naam	Specialisatie
Dr. Jaap Jan Flinterman	Oude Geschiedenis
Dr. Ad Tervoort	Geschiedenis van de Middeleeuwen
Prof. dr. Inger Leemans	Cultuurgeschiedenis Vroegmoderne Tijd
Dr. Edwina Hagen	Cultuurgeschiedenis Vroegmoderne Tijd
Dr. Frans Huijzendveld	Niet-westerse geschiedenis
Dr. Dienne Hondius	Erfgoed en herinneringscultuur
Dr. Wybren Verstegen	Milieugeschiedenis; geschiedenis VS
Ronald Kroeze, MA	Politieke geschiedenis; Contemporaine geschiedenis

Alumni Ma-Geschiedenis (17.30-18.15)

Naam	Functie
Jan Admiraal, MA	Jeugdwerker Hervormde Gemeente Rouveen
Karin Lurvink, MA	Promovendus
Colette Bakkes, MA	Docent Petrus Canisius College
Frank Gieze, MA	Freelance historicus en webdesigner
Tessa Ver Loren van Themaat, MA	Tijdelijk onderzoeksmedewerker aan de VU

Vertrek commissie, diner commissie, commissieoverleg (18.30-20.00 uur)

Woensdag 15 mei 2013

Ontvangst (08.45 uur) door: Liesbeth Geudeke

Overleg begeleiders Ba/Ma scripties(09.00- 09.30 uur)

Ba- en Ma opleidingscommissie Geschiedenis (09.30 -10.15 uur)

Naam	Functie
Prof. dr. Koen Goudriaan	Voorzitter Ma-OC
Prof. dr. Bert van der Spek	Docentlid Ba-OC
Ronald Kroeze, MA	Docentlid Ba-OC
Prof. dr Pal Nyiri (tot 10.15)	Docentlid Ma-OC
Florine van Berne	Studentlid Ba-OC
Shanice Palmer	Studentlid Ba-OC
Marijke Waalkens	Studentlid Ma-OC

Ba-Examencommissie Geschiedenis en Ma examencommissie Graduate School (10.15-11.00 uur), plus studieadviseur

Naam	Functie
Prof. Dr. Karel Davids	Voorzitter Ba-EC
Dr. Chiel van den Akker	Lid Ba-EC; lid toetscommissie
Dr. Hans de Waardt	Lid Ba-EC
Dr. Leo Douw	Lid Ma-EC, namens de afdeling Geschiedenis
Prof. Dr. Dick Schram	Voorzitter Ma-EC
Drs. Evelien de Bruin	Studieadviseur

Pauze en voorbereiden eindgesprek (11.00-12.00 uur)

Eindgesprek met management (12.00 – 12.45 uur)

Naam	Functie
Prof. dr. Michel ter Hark	Decaan
Prof. dr. Susan Legêne	Afdelingshoofd afdeling Geschiedenis sinds 1-1-2013
Prof. dr. Koen Goudriaan	Afdelingshoofd afdeling Geschiedenis tot 1-1-2013
Prof. dr. Mike Hannay	Portefeuillehouder onderwijs/ onderwijsdirecteur
dr. Liesbeth Geudeke	Onderwijscoördinator faculteit Letteren, belast met kwaliteitszorg

Opstellen voorlopige bevindingen door commissie en voorbereiden mondelinge terugkoppeling, inclusief lunch (12.45 – 15.15 uur)

Mondelinge presentatie bevindingen, openbaar (15.15 – 15.30 uur; zaal 14A-33)

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding Geschiedenis

1639374	1829424	1832891	1332147	1873687
1749633	1814826	1876848	1982176	1702416
2505883	1691384	1852205	1571133	1734059
1880047	1823124	1749633	1612352	1812726
1764217	1552740	1571133	1841092	1419676

Masteropleiding Geschiedenis

1814699	1747894	1814591	1529404	1610961
1850253	1611046	1219529	1335499	1547151
1762745	1194011	1219839	1958429	1611011
1474545	1529455	1575953	1621157	1529390
1611089	1283308	1562363	1670395	2065207

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

Algemeen

- Aanvullende informatie bij het Bachelor- en Masterrapport van Geschiedenis
- Stukken over de onderwijsvisie van de Faculteit der Letteren
 - Jaarplan 2013
 - Contourennota onderwijsvisie Bacheloropleidingen Faculteit der Letteren 2013
 - Zicht op realisatie streefdoelen in het BA onderwijs (januari 2013)
 - Zicht op realisatie streefdoelen in het MA onderwijs (januari 2013)
 - Onderwijskwaliteitszorg in de Faculteit der Letteren, stand van zaken februari 2013
- Style Guide: Syllabus schriftelijk presenteren;
 - Zie ook: De AcVa-werkbank via <http://www2.let.vu.nl/werkbanken/acva> (voor info over bibliografische stijlen klikken op de menu-optie “Verwijzen naar informatie”)
 - Zie ook: P. de Buck e.a., Zoeken en schrijven. Handleiding bij het maken van een historisch werkstuk (Baarn 2002).
- Opleidingscommissies: Bachelor en Master
 - Beleidsstukken van de afdeling Geschiedenis
 - verslagen
 - jaarverslagen
 - evaluatieverslagen
 - NSE-enquêtes

- Examencommissies: Bachelor en Master (EC van de Graduate School)
 - Verslagen
 - Jaarverslagen
 - Stukken mbt toetsbeleid en toetscommissie
 - Stukken rond studieadvies en monitoring van studenten
- Bachelorscriptiehandleiding, 2012
- Masterscriptiehandleiding, 2011
- Stagehandleiding, 2011

Algemeen/ extra

- Enkele voorbeelden van artikelen die samen met studenten zijn beschreven (dr. Edwina Hagen)
- Informatie over een slavernij-project (3e jaar Ba-werkcollege) en de producten die daar uit voortgekomen zijn (dr. Dienke Hondius)
- Een ppt-presentatie van enkele minuten over de recente vernieuwingen van de geschiedenis opleiding aan de VU (staat aan in de zaal met de stukken die ter inzage liggen)

Bacheloropleiding Geschiedenis

Jaar 1:

- Academische vaardigheden (al het materiaal van opgevraagd; coördinator: Anna Dlabacova, MA; docenten dr. Victor Enthoven, Karin Lurvink, MA)
 - Toelichting op de structuur van het vak en de becijfering
 - Programma
 - Overzicht literatuur
 - Ppt's van 3 colleges
 - Formulier beoordeling opdrachten schriftelijk presenteren
 - Voorbeelden van gemaakt werk (5 goede werkstukken, 5 werkstukken van gemiddeld niveau, 5 voorbeelden van slechte werkstukken) (uit groep B en C)
 - Voorbeelden van gemaakte deelopdrachten met becijfering en van verbeterde versies (uit groep A)
 - Zie ook de BB-site
- Global History (al het materiaal van opgevraagd; coördinator: dr. Wybren Verstegen)
 - Studiehandleiding
 - Voorbeelden van ppt's van colleges
 - Voorbeelden van gemaakte werkstukken (juni 2012; de huidige groep is nog niet zover)
 - Deeltentamens met antwoordmodel
 - Proeftentamen
 - Hertentamen

- Uitslagen
- Gemaakte deeltentamens
- Handboek: Worlds together, worlds apart, deel 2
- Humanities (coördinator: dr. Edwina Hagen)
 - Studiehandleiding
 - Digitaal tussentijdse feedback geven op schriftelijke werkstukken (case study bij Humanities)
 - Rubric ter beoordeling van betoogopdrachten bij Humanities
 - Teksten en opdrachten periode 1 en 2
 - Zie verder BB-site
- Basiscursus Oude Geschiedenis I en II (prof. dr. Bert van der Spek, dr. Jaap Jan Flinterman)
 - Deel I: deeltentamen met antwoordmodel
 - Deel I: multiple choice deeltentamen
 - Deel I: herkansing met antwoordmodel
 - Deel I: multiple choice herkansing
 - Deel II: deeltentamen met antwoordmodel
 - Deel II: multiple choice deeltentamen
 - Deel II: herkansing met antwoordmodel
 - Deel II: multiple choice herkansing
- Handboekcollege ME/Vroegmodern (coördinator: dr. Ad Tervoort)
 - Tentamen, incl. normering
 - Hertentamen (2 varianten)
- Diachroon thema (coördinator: prof. dr. Fred vanLieburg; prof. dr. Koen Goudriaan ea)
 - Rooster diachroon thema
 - Urenberekening en tentamen
 - Tentamen 1^e jaars
 - Tentamen 2^e jaars
 - Hertentamen 1^e jaars
- Staat, natie en burgerschap: Nederland en Europa 1813-1939 (prof. dr. Susan Legêne, Ronald Kroeze, MA)
 - Tentamen en antwoordmodel
 - Gemaakte tentamens
- Geschiedenis Europese integratie 20-21e eeuw (coördinator prof. dr. Susan Legêne)
Nieuw vak periode 5. Voorloper: Staat, natie en burgerschap: Nederland en Europa na 1914
 - Tentamen (mei 2012) en antwoordmodel
 - Herkansing (juni 2012) en antwoordmodel

Jaar 2: algemeen deel:

- Theorie van de Geschiedenis (dr. Chiel van den Akker)
 - Studiehandleiding
 - Tentamen
 - Antwoordmodel incl. normering

Jaar 3:

- Minorruimte: voorbeeld: Migrations in Europe (prof. dr. Ulbe Bosma, prof. dr. Chan Choenni, prof. dr. Pal Nyiri)
 - Studiehandleiding
 - Tentamen incl. normering
- Scriptiecolloquium (prof. dr. Fred van Lieburg, dr. Victor Enthoven)
 - Vakbeschrijving
 - Opdrachten
 - Voorbeelden opzet werkplan
 - Voorbeelden opdracht 2: opzet inleiding scriptie
 - Voorbeelden opdracht 3: status quaestionis
- Historiografie (dr. Chiel van den Akker, ea)
 - Studiehandleiding
 - Tentamen
 - Antwoordmodel
 - becijfering

Major Oude Geschiedenis

Jaar 2:

- Inleiding historische bronnen (prof. dr. Bert van der Spek, dr. Jaap Jan Flinterman)
 - Studiehandleiding
 - Twee uitgewerkte opdrachten voor een college
- Godsdiensten van de Oudheid (dr. Jaap Jan Flinterman, dr. Kristin Kleber)
 - Tentamen inclusief antwoordmodel
 - Hertentamen inclusief antwoordmodel
- Hc Oude Geschiedenis, Hellenisme (prof. dr. Bert van der Spek, dr. Jaap Jan Flinterman)
 - Tentamen inclusief antwoordmodel
 - Hertentamen inclusief antwoordmodel
- Wc Oude Geschiedenis, 2011-2012 (periode 5 en 6): Julianus de Afvallige (dr. Jaap Jan Flinterman)
 - Korte studiehandleiding
 - Beoordelingsformulier werkstukken
 - Twee ingevulde beoordelingsformulieren en een mail over een van beide

Jaar 3:

- Interdisciplinair college Oudheidkunde (niet neergelegd: onderdeel Oudheidkunde)

Major Middeleeuwen/ Vroegmoderne Geschiedenis

Jaar 2:

- The Netherlands in the late Middle Ages (prof. dr. Koen Goudriaan)
 - Studiehandleiding
 - Proeftentamen
 - Tentamen
 - Antwoordmodel
 - Herkansing
 - antwoordmodel
- The Netherlands in the early modern period (dr. Hans de Waardt)
 - Tentamen inclusief normering
- Communicatie en Leescultuur in de late Middeleeuwen (prof. dr. Koen Goudriaan)
 - Vakbeschrijving
 - rooster
 - Mogelijke thema;s voor de eindopdracht
 - Instructie aanpak werkstuk
- Communicatie en leescultuur vroegmoderne tijd (dr. Edwina Hagen)
 - Studiehandleiding, inclusief opdrachten, aanwijzingen eindwerkstuk
 - Nadere informatie over de opdrachten
 - Feedback formulier slotwerkstuk
 - Zie ook BB-site

Jaar 3:

- Wc De Nederlandse Opstand (al het materiaal opgevraagd; prof. dr. Koen Goudriaan, prof. dr. Fred van Lieburg)
 - vakomschrijving
 - Ppt-s colleges
 - Artikelen besproken tijdens de colleges
 - Twee voorbeelden van een opzet voor een werkstuk (college loopt nog, er zijn nog geen verdere voorbeelden beschikbaar)
 - Zie ook BB-site
- Hulpvak archivaliek en paleografie (dr. Hans de Waardt)
 - Tentamen met antwoordmodel

Major Contemporaine Geschiedenis

Jaar 2:

- Hc Typically Dutch? (Ronald Kroeze, MA, dr. Fenneke Sysling)
 - Tentamen inclusief antwoordmodel
 - Hertentamen inclusief antwoordmodel
 - Gemaakte tentamens
- Hc Holocaust: Geschiedenis en herinnering (dr. Diennek Hondius)
 - Vakomschrijving
 - Tentamen oktober 2012 met antwoordmodel
 - Tentamen oktober 2011 met antwoordmodel en leeswijzer
- Wc Holocaust: Geschiedenis en herinnering (dr. Diennek Hondius)
 - Studiehandleiding
 - Indeling interviews met Amerikaanse partners
 - Conceptopdracht
 - Commentaar bij papers
 - Beoordelingsschema werkstuk en 1 ingevuld exemplaar
 - Werkcollege is voortgezet als een scriptiewerkgroep
- Wc Dutch colonialism in European perspective (dr. Fenneke Sysling)
 - Studiehandleiding, incl opdrachten
 - Instructie eindwerkstuk
- Culturele bronnen politieke Geschiedenis (al het materiaal opgevraagd; coördinator prof. dr. Susan Legêne)
 - Studiehandleiding
 - Voorbeelden ppt's
 - Collegeliteratuur
 - Voorbeelden gemaakt werk
 - Handboeken (History beyond the text en History meets fiction)
- Wc Nederlandse politiek in biografisch perspectief (dr. Marijke Huisman)
 - Studiehandleiding
 - Beschrijving opdrachten
 - Overzicht literatuur
 - Eisen aan schriftelijke en mondelinge opdrachten
 - Standaardformulier beoordeling werkstukken
- Mondelinge geschiedenis, methoden en technieken (dr. Diennek Hondius)
 - Cursushandleiding
 - Tentamen
 - Interviewopdracht
- Wc Democratisation in the Ex-Sovjet Union (dr. Amieke Bouma)
 - Studiehandleiding
 - Voorbeelden gemaakte opdrachten

Jaar 3:

- Wc Empire and Continental Europe (prof. dr. Susan Legêne)
 - Studiehandleiding
 - Werkstukken met beoordeling
- Wc Post uit de VS (prof. dr. George Harinck)
 - Studiehandleiding
 - Tentamen inclusief antwoordmodel
 - Hertentamen inclusief antwoordmodel

Major Global History

Jaar 2:

- Global History in debat (prof. dr. Petra van Dam, dr. Leo Douw)
 - Studiehandleiding
 - Proeftentamen
 - Tentamen
 - Antwoordmodel
 - Hertentamen
 - antwoordmodel
- Europa eerst, China nu (dr. Leo Douw)
 - Studiehandleiding, inclusief opdrachten en wijze van beoordeling
- Water in Wereldsteden (prof. dr. Petra van Dam)
 - Studiehandleiding, inclusief opdrachten en wijze van beoordeling
- Global History, de wereld en Nederland (Matthias van Rossum, MA)
 - Vakbeschrijving
 - Toetsvorm en tentamenstof
 - Programma
 - Richtlijn tentamen
 - Tentamen
 - antwoordmodel
- VOC en identiteiten in Zuidelijk Afrika (dr. Frans Huijzendveld)
 - Vakbeschrijving
 - Opzet colleges inclusief opdrachten
 - Aanwijzingen voor het schrijven van het paper
 - Zie ook BB-site
- Oriëntatie in het Sociologisch en Economisch denken (dr. Wybren Verstegen)
 - Toelichting op het vak
 - Tentamen (mei 2012)

Jaar 3:

- Networks around the Indian Ocean (dr. Leo Douw, dr. Frans Huijzendveld)
 - Studiehandleiding
 - Organisatie en wijze van beoordeling
 - Beoordelingscriteria voor essays
 - Programma
- Het reëel bestaande socialisme? Het communisme in Europa van Marx tot Gorbatsjov (dr. Wybren Versteegen)
 - Toelichting bij de cursus
 - Opdrachten
 - Voorbeelden van assignments

Masteropleiding Geschiedenis

Algemeen deel:

- Theorie, Thema's en Trajecten (dr. Chiel van den Akker/ prof. dr. Chris Lorenz)
 - Studiehandleiding, incl. handleiding voor het schrijven van een referaat, keuzeliteratuur
 - Normering
 - Voorbeelden van feedback bij essays

Programma Cultuur en Macht:

- Trajectvak Cultuur en macht (al het materiaal van opgevraagd) (prof. dr. Inger Leemans)
 - Cursushandleiding
 - Opdrachten en te bestuderen literatuur
 - Voorstel van studenten voor vragen tijdens de masterclass van Lynn Hunt
 - Beoordelingen participatie en essays
 - Voorbeelden van eindessays
 - Literatuur (handboeken en artikelen)
 - Zie ook: [wordpresssite cultureandpower](#)
- Onderzoeksvak groot: Politiek Leiderschap (dr. Anneke Ribberink, dr. Edwina Hagen)
 - Studiehandleiding
 - Rooster
 - Aanwijzingen voor referaat
 - Aanwijzingen voor het schrijven van een master werkstuk
 - Formulier werkstukbeoordeling
 - Voorbeeld van een werkstuk incl. beoordeling
- Onderzoeksvak klein: Interpretatie en representatie in de cultuurgeschiedenis (al het materiaal van opgevraagd) (dr. Hans de Waardt, dr. Chiel van den Akker)
 - Toelichting uit studiegids

- Studiehandleiding
- Indeling referaten
- Instructie werkstuk
- Formulier tbv correctie
- Twee ppt's gebruikt tijdens de inleidende colleges
- Twee werkstukken met bijbehorende correctieformulieren

Programma Globaal en Lokaal/ Global and Local:

- Trajectvak Global and Local (al het materiaal van opgevraagd) (prof. dr. Karel Davids)
 - Studiehandleiding
 - Instructies voor de bijeenkomst van 31 oktober 2012
 - Voorbeelden van verplichte en optionele artikelen
 - Materiaal ter voorbereiding van bezoeken aan onderzoeksinstellingen/ museum
 - Voorbeelden van korte essays van studenten over gelezen literatuur, bijgewoonde lezingen en bezoeken aan onderzoeksinstellingen/ museum
 - Voorbeelden van eindwerkstukken van studenten
 - Zie ook de BB-site van het college
- Onderzoeksvak groot: Migrations and Circulations (prof. dr. Pal Nyiri, Prof. dr. Ulbe Bosma)
 - Studiehandleiding, incl. aard van de opdrachten
- Onderzoeksvak klein: Ethnicity and Nationalism (prof. dr. Pal Nyiri)
 - Studiehandleiding, incl. aard van de opdrachten

Vakken te kiezen binnen beide programma's:

- Onderzoeksvak groot: Empires in de vroegmoderne Euraziatische en Atlantische wereld (dr. Victor Enthoven, dr. Leo Douw ea)
 - Vakbeschrijving
 - Tussentijdse opdrachten (voorbeelden gemaakt werk en feedback)
 - Eindopdrachten (voorbeelden gemaakt werk)
- Onderzoeksvak klein: Great Debats in Ancient Historical Studies I (Prof. dr. Bert van der Spek ea)
 - Studiehandleiding
 - Tentamen
 - Antwoordmodel
 - Gemaakt werk
 - Herkansing
 - Werkstukken
- Onderzoeksvak klein: Confrontation Greek and Mesopotamian Civilisations (Prof. dr. Bert van der Spek)
 - Studiehandleiding incl. alle opdrachten

- Voorbeelden van beoordelingen (formulieren)
- Onderzoeksvak klein: Greek Elite Culture in the Roman Empire (dr. Jaap Jan Flinterman)
 - Studiehandleiding
 - Vragen voor mondeling tentamen plus antwoordmodel
- Onderzoeksvak klein: Medische Geschiedenis: basisprogramma (dr. Hans de Waardt)
 - Studiehandleiding
 - Rooster
 - Aard van de opdrachten
- Onderzoeksvak klein: Medische Geschiedenis: leeronderzoek (dr. Hans de Waardt)
 - Studiehandleiding
 - Rooster
 - Opzet referaten
 - Instructie peer review
 - Instructie onderzoeksplan

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE *Maijan Schwegman*

NAAM: *Luttik Oudorp 27*

ADRES: *1811 MT Alkmaar*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE *Geschiedenis, IB en Europese Studies*

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

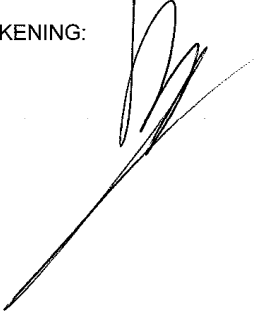
VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Alkmaar*

DATUM: *17 oktober 2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *Luc FRANÇOIS*

ADRES: *Chrysantenbeemd 19
B-8400 Oostende
België*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Utrecht

DATUM:

18.10.2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. van der...' followed by a long, sweeping flourish.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Jan Orban

ADRES: Ledingsgat 73
3050 Ledings
België

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Utrecht

DATUM:

18/11/2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'R' followed by a horizontal line extending to the right and a vertical line extending downwards from the end of the horizontal line.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: ULRICH TIEDAU

ADRES: 10 LAWRENCE ROAD
RICHMOND, SURREY
TW10 7LR
VERENIGD KONINKRIJK

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE
OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET
BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON,
ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN
VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN
DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN
BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *UTRECHT*

DATUM: *18/10/2012*

HANDTEKENING: *Wim Tiedan*

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *A. A. Kluyeld-Reyense*

ADRES: *Rosekij 46 D 16228DH Maarsseveld*

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Utrecht*

DATUM: *18-10-2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Anne Stickers

ADRES: Zoutstraat 27
9712 TB Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 18-10-2012

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'D' followed by several loops and a horizontal line across the bottom.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: J. van Herwaarden

ADRES: Ijsseldijk 115, 2924 AZ Krimpen aan den IJssel

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Rotterdam

DATUM: 10 december 2012

HANDEKENING:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'M' followed by a series of connected loops and a long, sweeping horizontal stroke extending to the right.

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Hugo Venheul

PRIVÉ ADRES:

Ovensloep 13
9403 RN Assen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Bachelor en Master Geschiedenis

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Vrije Universiteit

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE
AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN
VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN
WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER
REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Assen

DATUM: 11-12-2013

HANDTEKENING:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'H. Verheul', is written over a horizontal line.